Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

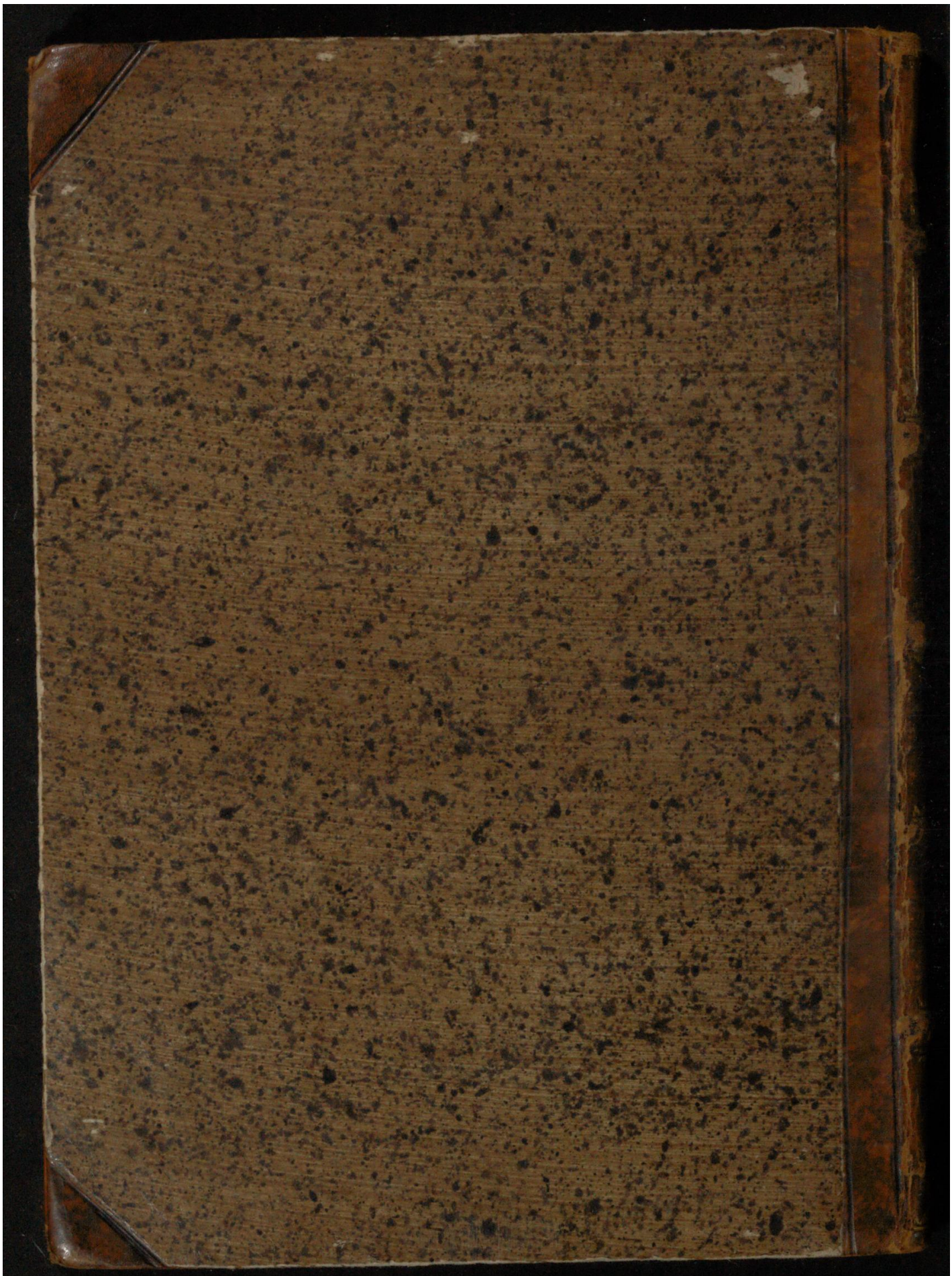

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

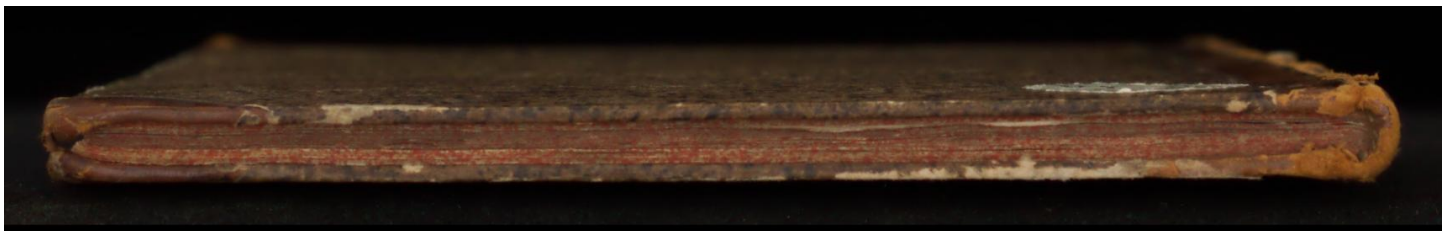

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

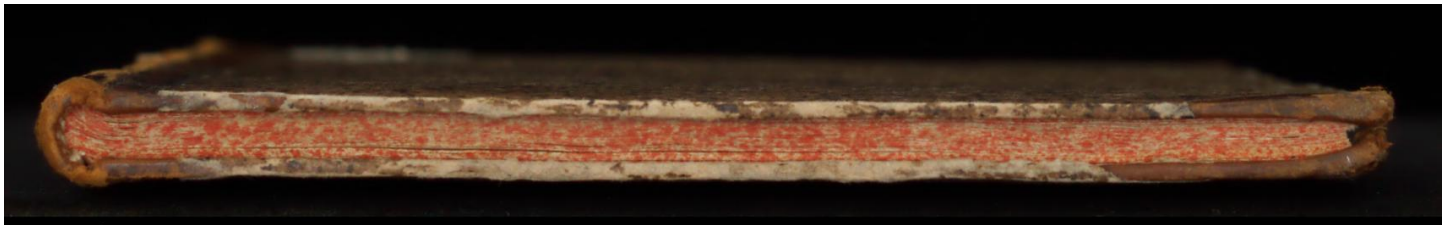

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

D. K. I. 24
227 E 46
N Kr 1196
89

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

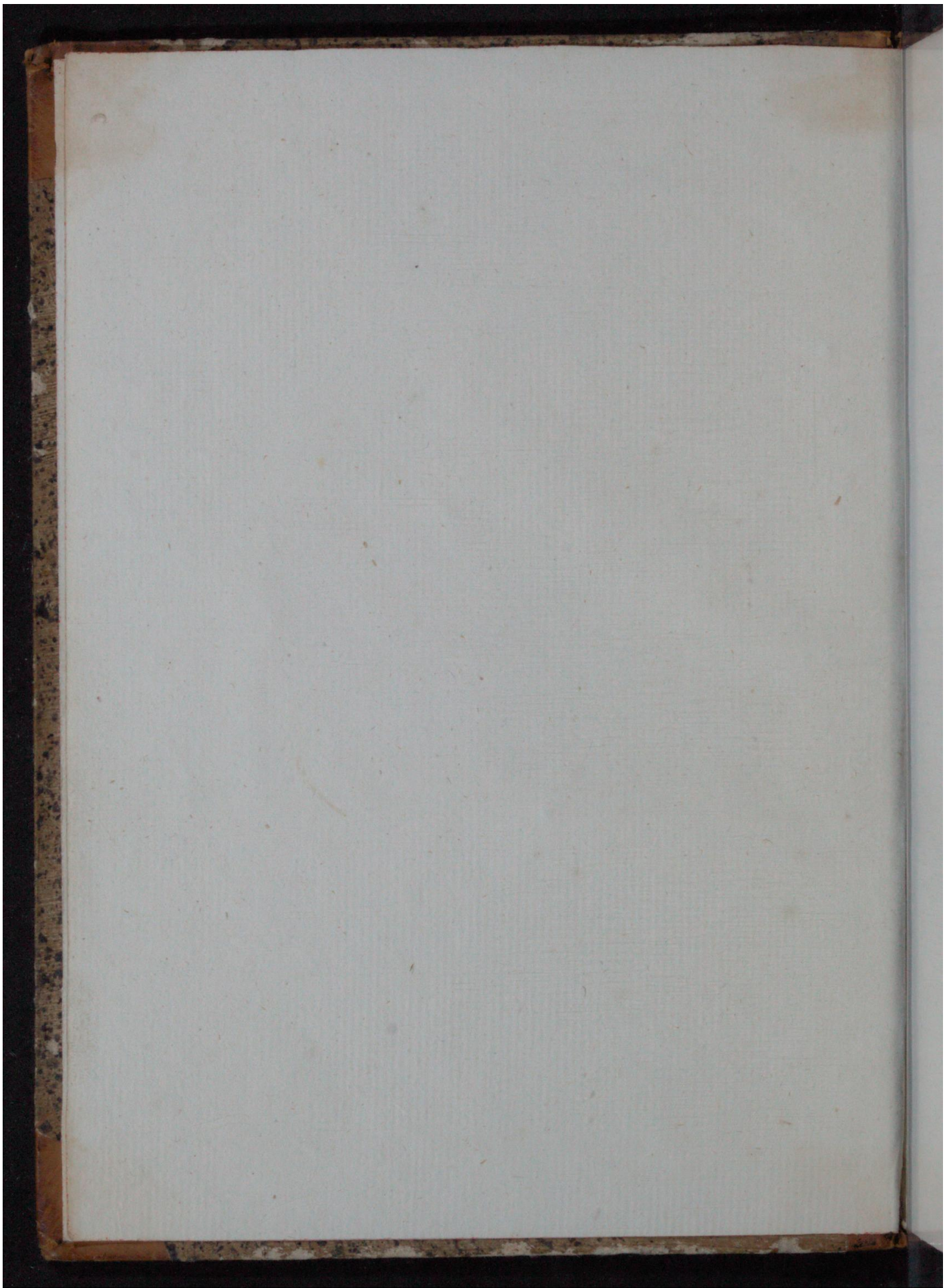

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

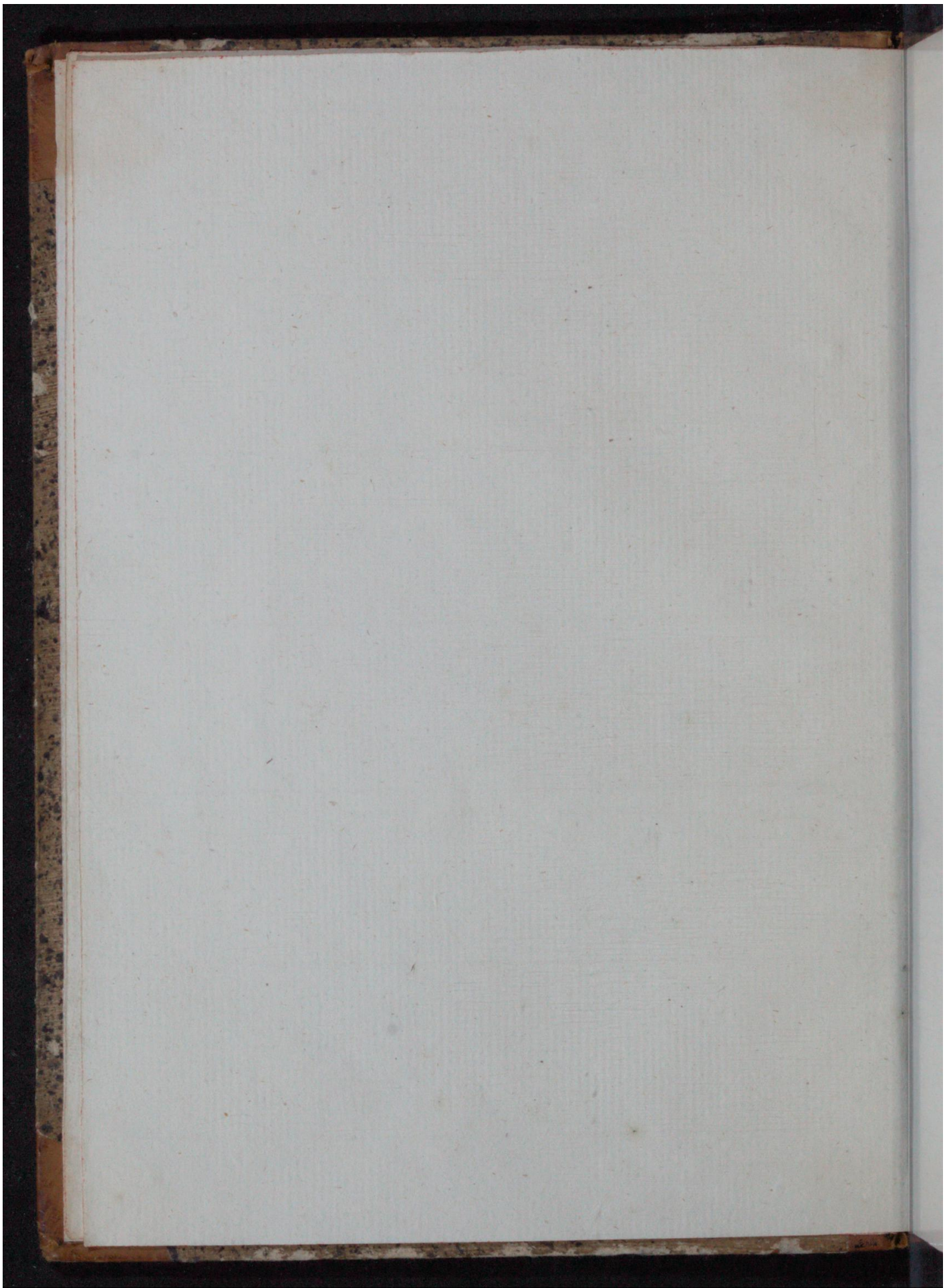

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

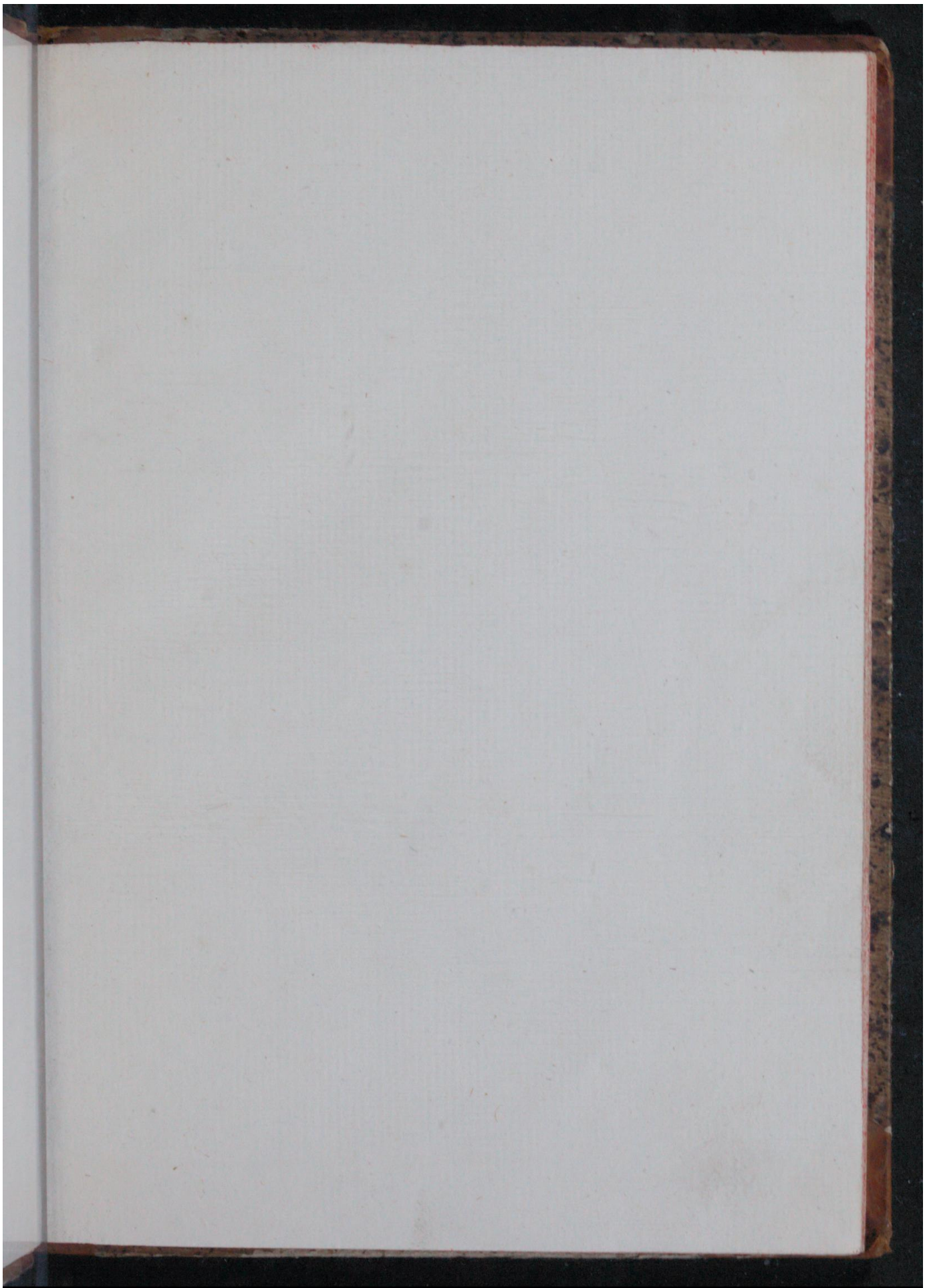

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Dese Chronyck is dezelfde met die in Brouerius a Nidec Analecta voorkomt onder de naam van Sybe Jarichs Corte Chronyck.

Nr de drukker Jan Evertsson
was Rector die in 1538. 1544. 1550
telkens voor 6 jaar, gecontinueerd werd

In 1527 drukte hy: Een antwoord op de
disputatie ghedruckt in naem van
Juncker Ulrich van Doernum in 12°

Cf No 181 en 182 van C. et de livres &c
dont la vente aura lieu 30 Nov. 1863
par J. v. Baalen et fils à Rotterdam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Een corte Cronike wt

voele Croniken toe samen mit groter neerstichept vñ arbeyt gebracht tracterende de oerspronck vñ crijch der Vreisen wente to dessen dach to/van Westvreislant Groningherlant vnde Oest vreislant vñ wat daer omlandes ghesche en is seer ghenuechlick om toe lesen.

☞ Datum Grōningę Anno. 1536.

¶ Gheprent tot Campē in die Geert strate vander. A Bi mi Jan Euertssoon Eñ mē salse to coop vinden to Grōningē bi Teilmā Boeckuercoper.

Werumeus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

KONINKL.
BIBLIOTHEEK
TE 'SHAGE.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Hier beghint een trac-

taet tracterende vā die heer koomste der vreisen ende hoor vryheyt vergadert wt voelen loeflicken Cronickē vnde hystorien.

NAe der gheboerte eñ hemeluaert ons heren Jesu Christi/als men vint inder heyliger schrift/dat sinte Thomas die heylige apostel bekeerde dat lant van Jndien totten Christen ghelone Doe was inden seluen lande Jndia een eylant geheten Frysa als ons die olde Croniken leren/inden lande Frysa/weren.iij. broders/die ene hete Saxo die ander Frylo/die derde Buno/dese.iij.broeders wordē verdreuen wt den eylande Frysa mit al hoer venden eñ werdē in schepen gheset inder zee/eñ seylden alsoe voer wynt inder zee/vā dat ene Koninckrijcke in dat ander/waer hem wyt vñ weer wylsede mit groten perikel van horē lieue ter tyt dat sy vander genaden godes quemen int noerdē vander werlt/bi der noerder zee/daer sy niemant vonden wonen/dan se vonden dat lant als een woestenye/daer geuen sy sick mit der wonynge in/vñ maectē dat lant dat alder beste lant dat in die werlt wesen mochte vñ noemdem dat Vrieslant/Dese.iij.broders deelden dat lant daer nae/gelyck oft het hoer arf tal weer/Die eerste broder Saxo wort toe gheschicket een deel landes dat hi na zynen namē heet Saxen/vñ tymmerde veel steden bi der eluen/Die ander broder heet Buno

vñ tymmerde een stadt na zijnen name Gruynswick/ Die derde broder was gehetē Fryso dese beheelt Vreislant/vñ noemdet nae zijnen naeme/ Dese Fryso hadde.vij.sonen vñ een dochter gehetē Wichmoet/vnde betymmerden vñ beseten.vij.steden in Vreislant/enē yegelicken sone gaf hi ene part landes/vñ Fryso bleef mit zijn dochter Wichmoet/dair dat lant Wymolde of ghenoemt wort streckende bi der weseren in dat oster lant/vñ daer quam of Hardingelant/vñ beseten dat tusschen der eluen vñ weseren wente to stadē to.

DAer nae quemen die Denen vñ Norwegers mit horen heren mit groter macht van volcke ende verwonnen al desse landen die de.vij.broders gedeelt hadden/vñ maecten se also eyghen/dat se holten halsbanden om den hals mosten draghen/eñ nader tijt an beden die Vreisen afgoeden/toe dat sinte Gregorius pawes toe Romē sande Wilbrordum den bisschop wt Engelant in Vreislant toe preken den kersten geloue/ vñ quam mit sinen schepen toe lande toe holwyrdum by Dockum/desse sulue heylige Bisschop tijmerde eñ bouwede veel kercken in Vreislant/vñ bekeerde veel volcx toe dē Christē geloue/ Daer sterf he toe oethmersum vñ wort gheuoert in zijner stadt Vtrecht daer he bisschop was/vñ sint Bonifacius bisschop toe Ments quam daer nae mit zijnen gesellen in Vreislant om toe prediken dat kersten geloue/waerom he mit zijnen gesellen van de vreisen by dockum worde ghedodet/hier nae setten die Denen enen Koninck in Vreislant gehe

ten Radbodus vñ was ongelouich/vñ als dese heylige Biscopen dat kersten gheloue prediken/wort hi mede ghelouich alsoe datmen hem solde dopen/vñ alsmen hem solde dopen/so vragede he waer zijn voer vaders ghebleuen weren/vñ na den se in ongeloue gestoruen weren Antworde hem die biscop dat se werē inder hellen/vñ als hi dat hoerde wolde he sick niet dopē laten/ maer he wolde bliuen eñ varen daer zijn voer vaders ghebleuen waren.

¶ Hoe dat Coninck Karolus Vreisland betraftede vñ den Coninck Radbodum verdreef.

Die machtighe Coninck Karolus quam mit ene grote macht vā volck/eñ verdreef den Coninck Radtbodum vē wt Vreisāt eñ he toech weder in Norweghen/ende als Coninck Raerle nv heer was ouer Vreisland So vercoes hi.xij. die edelste vñ wijseste mānen de in allen vreislandē weren/eñ gheboet hem dat se solden wt gronden een lantrecht/vñ dat beschriuen daer mede dat lant mochte gheregiert worden/waer op se antwoerden dat se dat niet wolden doen/dan sie wolden bliuen bi alsulcken recht als hoer voer vaders hadden ghehadt van Adams tijden heer af/waerom Coninck Karolus toernich worde/vnde gaf hoer.vij. daghen beraet dat se dat lantrecht solden maken of se solden al hoer lijf verliesen/vñ na den siet niet wolden doen/Hoe gheboet Coninck Karolus datmense settē solde in een schip sonder sepl/remen/vñ roer/vñ alsoe laten driuen inder ze voer wijnt/vñ als dat alsoe was gheschiet soe saghen sie niet voer hoer oghen dan die

doēt Hoe sprack ene van hem allen vñ was van wilkē
gheslachte vñ zijn name Azpnge/ vñ was de eerste vā
den Vriesen die alsoe hete/ vñ sprack alder leefste broe-
ders/ Ick heb gehoert van den wisen geestelīken man
Wilbrordus prediken dat doe die here Jesus Christus
nae der op verrisinghe zijnen Apostelen sach in groter
droeffenisse doe openbaerde hi sick suluest den Aposte
len mit beslotē doren/ vñ vertroostese in haer bedroeffe-
nisse/ waer om raede ick dat wi oeck Jesum Christum
Marien sone an ropē in onse bedroeffenisse dat hi ons
come toe hulpe in onse noet vñ reden Als si aldus Ma
rien soen aen repen soe openbaerde hem een wel ghe-
laten man achter indē schepe/ vñ hadde een cromholt
in die hant eñ werp dat achter wt den schepe/ vñ voer-
dese also weder to lande in die hauene daer sie wt ghe-
comen werē/ Ende doe desse dertijnste to lande quam
so nam hi dat holt vñ werp dat op dat lant/ vnde daer
ontspranck een schoene Fonteyne daer ghingen desse
rij. mit den dertijnsten om sitten vñ loueden sick/ vnde
die dertijnste was een iegelick van den. rij. soe ghelijck
dat men si niet onderscheyden conde/ vñ desse dertijn-
ste leerde den. rij. wat articulen si schriuē vñ kiesen sol-
den/ vñ als dat gheschien was terstont seghen sie den
dertijnsten niet meer/ Daer nae quemen die. rij. ghe-
sont voer Coninck Raerle welcker meende dat sie lan
ghe verdroncken weren/ vñ sie coren dat lantrecht dat
hem geleert was Eñ Coninck Karolus confirmeerde
hem dat eñ beseghelde het tot ewighē tijden/ eñ die Vrie
sen bruckende dat lant tot ewigen tijden sonder enich

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

weder leggen des Keysers van Romen of enich Vorsten/vñ weer se daerin krencket die valt in ongenade des Keysers.

¶ Van Godfrydo een Coninck van Denemercken.

EEn langhe tyt daer nae quam een Coninck wt Denemarcken Godfridus eñ was een kyndes kynt van Radbodus voerē/die Coninck Karolus wt Vreislandt verdreuen hadde/desse wolde wreken zyn olde vaders leet/vñ trecken die Vreisen weder onder sick/vñ he quam mit groten volcke in vreislant/ende oech in Sassenlant/vñ toech tot sick/Bremen/Munster/Collen eñ Vtrecht/vñ toe Aken makede hi zyn peerdenstal in onser lieuer vrouwen kercke/vñ dair nae toech hi toe Gronningen vñ vernielde al die lande.

Inder seluer tyt was die eerts Biscop van Bremē vergadert toe Norden mitten Vresen daer wort grote bloetstortinge an beyden zyden Nochtans gaf Godt om bede des Biscops dat sie den Coninck vinghen eñ doet slegen mit vele vāzynen hulpers/vñ toech nochtans mit weldigher hant in Denemarken.

¶ Van enen hertoech van Sassen Iudgerus ghenoemt.

DAer nae verrees enen grotē twydracht tusschē Coninck Karel vñ Iudgerū hertoch vā Sassen vñ dat om groten homoet eñ houerdie des verē hertoges/wante he wolde dē Roemschen ryche niet ghehoersaem zyn/vñ wolde oeck zyn tribuit niet betalen/vñ bouen al wt grote vermetelheyt schreef hi hem een to-

ninck to wesen vā Sassen/hier om v̄gaderde coninck Karolus al zijn vrunden/vñ bi namen die Vreisen die hem toe ghedaen weren/om den gemelten Hertouch of Coninck hoersam to maken/die Vreisen weren willich eñ make den wt enen groten hoop volckes eñ quemen den Keyser to hulpe eñ begeerden den voerstrijt In welcken sie den ghemaecten Coninck venghen vñ leuerden den Keyser Kaerle gebonden eñ gheuangē eñ al zijn ander volck versleghen se.

¶ Hoe die Vriesen Romen wonnen eñ van die vryheyt der vriesen.

DAer na niet langhe worden die Romeyners dē Keyser Karelo rebellich waer om vergaderde hi allen heren vñ vorsten die hi crijghē conde/eñ toech mit groter machte van volcke voer Romen dit so verhoerden die Vreisen vnde maecten oeck wt ene grote machte van volcke ongebeden/ende toghen so wt op hoer eyghen oncost eñ teringe na Romen den Keyser Karolus to hulpe/als nv die Vreisen inde grotē leger des Keysers zijnt ghecomen/so toghen die van Romē wt mit groter macht in des Keysers leger/die Vreisen dit siende toghen haestich wt des Keysers leger vnde quemen den Romeyners to mote/vñ stredē allene op hoer seluest handt mit den romeren/vñ daer bleuē op beyde zijden voel doot/doch gaf Godt den Vreisen alsulcken victorie dat si die alder edelste van Romen versleghen eñ drongen sick mit die Romeyners die na die stadt weder weken/mede in die stadt quemen en wonnen alsoe die stadt/eñ staken hoer bannyer bouen wt

die Engelenborch ende die Vresen gauen die stadt weder den Keyser Karolo. Terstondt daer nae gaf die Keyser den Vreisen grote preuilegie eñ vryheyt ende maecte se quyt van allen eyghendom/ vñ voer die holten hals bande gaf hi hoer dat se mochten dragen golt eñ syluer de dat conden betalen/ als noch in der vresen preuilegien breef gheschreuen steyt.

¶ Die heylighe vader sanctus Magnus die doe ter tyt der vresen bannier voerde verwerf grote preuilegien vanden Keyser vñ oeck vanden Paus Leo ghenoemt/ die hi mit sick in vreislät voerde/ die hoep dusser vresen toghen mit sanctus Magnus in vreisland/ Die ander hoep die in vreisland niet voel hadden ghelaten wolden in Italien eñ Lombardien bliuē mit der woninghe/ maer teghen hem vergaderden menigerleye volck om hoer daer wt toe verdriuen/ eñ quemen bi nacht treckende op die vresen eñ verslogense wt horen leger/ vñ slogense by nae al doet/ die wiuen eñ kinderen/ vñ al dat se gheuenckelick creghen sloeghen sie alle doet/ vñ hougense an bomen. Die selue vresen die wt den slach wt quemen woenden en wyle in bergen eñ dalen eñ daer nae nemen si Zwitzerlant in/ daer se sick neder sloghen eñ sie tymmerden husen eñ bleuen daer mit der woninghe/ eñ aldus sindt die Zwidzers wt die Vresen ghesproten welck men inden olden Cronicken claerlick vyndet.

Dus wil ick hier nae staen laten hoe die Vresen mit Innocentio den derden voer Ypl boen streden teghen die Zaracenen eñ verslogheñ se/ eñ daer nae hoe si na Jerusalem toghen om die stadt vanden ongelouigen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

toe vryen/welcke men in groten Cronicken vijndet eñ hier to langhe te verhalen is/dus willen wi allene cortelick beschriuen die meeste summā der dinghen die in Vreislant zijnt gheschien.

¶ Int Jaer.vij^c.eñ.lix. worden die Vresen vry ghemaket ende mit grote priuilegie begauet van Karolo Magno Keyser als die vrybreef wt wyset.

☞ Van enen stolten Vrese die als Dauid of Sampson ene leeuwe versloech In dese selue tijt quam een edel stolt Vrese tot den Hertoch van Gruenswick/wāt hi was verdreuen wt vreislant van erue eñ guet/ Die Hertoch siende nae zijn ghelaet dat het een vroem mā was makede hem een holt greuer ouer zijn boschayē/ So ist gheboert dat die Vrese eens int bosch was ende vant daer een Leuwe mit zijn ionghen/die olde sloech hi doet/eñ die ionghen nā hi in zijnē schoet/eñ brachte se den Hertoch/eñ sprack here hier brenge ick iuw.iiij. ionghe woluen/dan den olden heb ick ghedodet/hi en hadde nye leuwen ghesien daerom meende hy dattet woluē warē/die Hertoch dit siende gaf hē lāt sant vñ sloech hem ridder/vnde hopede doer soe stolten man Vreislant in toe crygen/vñ dit lant eñ sant was ghelegen op der Eluen/vnde daer tymmerde die Vrese een starcken borch/vñ noemdese na zijnen name Hidden Acker wāt die Vrese hete Hidde eñ was wt harlinger lant verdreuen/hier om beropē die Vresen vakē hoer recht to Hiddē acker/want oestwert placht vreislāt so veer to strecken/eñ westwert to Zutphen eñ Nymwe ghē vñ al dat in dat middel is tusschē die beyde steden plach in olden tijden vreislant to heten.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

¶ Weel Groninghen eerst heft getymmert.

Anthenor was een Coninck van Vranckrijck die hadde enen broder gehetē Grunus die mit hem on eens worde/waer om hi vā hem weeck vñ toech in vreislant/vñ als hi daer een wile hadde ghewoent beueil hem dat lant wel so tymmerde hi eersten die stadt Groningen/hetense na sinen name Grunigen vnde niet groningen gelijck sie ouer mennich iaer geheten heft mair na verloep der tijt eñ veranderinge der sprake wort si groningen genoemt/vñ dat eerste huys daer van/dat eerste wort getymmert van des Conincks broder Gruno voers. iij^c. eñ. lxxvij. voer Christus onse salichmakers geboerte/als ons claerlicke beschriuen/die olde historici besonder Himibaldus eñ Cornelius Tacitus van older hystorien ende oerspronck van steden ende landen.

¶ Int lant van Gelder zijnt op geresen. ij. partien teghen malcander inden tijdē Hertoch Reynouts vā Gelre als Hekors eñ Brunchorst welcke partye wijder weghen sick verbreydet heft.

¶ Die stadt van Groninghen hadde gheen muren om sick dan holten plancken daer si mede beuestighet was als die olde Cronicke seggen/eñ des Biscops vā Vtrecht breuē wt wysen/Maer int Jaer dusent ende hondert eñ. x. doe wort se eerst bemuert.

¶ Van sint Wolburchs kercke.

Daer na was een hete Rolof vñ was Casteleyn te Couerden dese besat oeck sint Wolburchs kercken mit zijn pertyes luden langhe tijdt/eñ deden daer

of roof bran t doetslagen vñ voel quades/inder seluer tijdt was een richter van Groningen mit namen Egbert van gronẽberch/desse mit zijnre pertyen was tegens Rolef verß/vñ daerom beleyde he die kercke mit zijn pertie maer hi en condese niet winnẽ/dit wort geclaecht den Biscop van Vtrecht Conradus die.xxij. Biscops was vã Vtrecht/vñ hi sande wt zijn ban breuen men si worden niet gheachtet/ten laestẽ quam de Biscop mit grote macht vã volcke eñ wan dye kercke ende wijdese weder.

¶ Hoe een Hertoch vã Gelre eñ een here vã Batẽborch in groningẽ belecht zijnt gewest.

INt iaer ons heren.M.C.eñ.lx.is die Drente wed spannich worden den Biscop/om die Borchgraefschap van Groningen/eñ si hadden vele fautores in die stadt van Vtrecht eñ daer toe voele edelingen des landes/die Drenten wolden die borchgraefschap aen sick holden/eñ die Biscop wolde dat oeck beholden na den mael dat Zyfrydus of Loeffert gestoruẽ was sunder sone of mãs erff genaem die dat swaert vorẽ muchte vñ so danighen lant eñ stadt bearuen Dessen twyst durende hebben sick als voerß Loefferts dochters kinderen daer mede onder gemenget/eñ seidẽ dat si recht erffgenamen weren/want hoir moder een dochter vã dat Borchgraefschap van Groningen gheboren was dat die Biscop niet toe laten wolde/Soe hebben si sick ghegeuen onder den graue vã Gelder/eñ hem angenomen voer een leenheer om hem to beschermen. So heft die graue vã Gelre mit hulpe der Groningers eñ salige Loefferts kindes kinderen den Biscop bi Couer

den op een slot belecht eñ soldē hem geweldich geworden hebben had hem Tricus een greue van Cleue niet mit raet eñ daet bi gestaen/daer na creech die Biscop to hulpe/Floris den greue vā Hollant mit Tricus vā Cleue eñ belaechde de vā Groningen/daer do ter tijdt in was die heer van Gelre mit den Joncker van Batenborch oeck Tricus ghenoempt/mit wt gelesen geldersche rutheren/eñ beschermden die stadt een Jaer lanck/dit vernemende Fredericus de.ij. Keyser sande of den Biscop van Collen die daer enen vrede tusschē den heren maekede also dat die Biscop vā Vtrecht creech.CCC.marck eñ lier salige Loefferts dochters kynderen Groningen beholden/eñ gaf hem noch daer toe grote priuilegien.

Hoe Groningen ghewonnē wort van die Drenten eñ Vresen.

Daer na hadde die stadt van Groningen mit horen partyes enen grotē oerloge mitten Vresen/oest eñ west om langes heer/daer nae versamelde sick die vresen wt himesterlāt/lanck woltmer/vrede woltmer/eñ acht kerspelen mitten drenten/eñ togen voer groningen eñ wōnent eñ slogen voel borgers doet bi die suder siet van die visch marcket op die pelsers strate/volcker strate de genoemt wort gaddinge strate/daer worden.lx.borgeren gerichtet mit dē sweerde/hierna wort die vrede gemaket mit consent Abten eñ houelingen vanden lande/als die breuen noch wt wysen/welcke ick om die lancte late staen/eñ die breuen synt gecomponiert in Delwert. Int iaer. M.CCC.xxxiij. op dage Petri et Pauli apostolorum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Aldus nv groninghen open was so reden die om lantsche vresen in eñ wt bi nachte eñ bi dage eñ daer geschiede grote doetslaghen ende moirt dair ghien stadt recht ouerghinck Inden seluen iare deden die borgeren van groningen enē groten doetslach in vreeslant van husinge lant/eñ daer nae hadden die borgers een grote nederlage in vre wolt.

Vanden omlanden bi Groningen ende hoer regement.

Item graue Willem vā Hollant hadde belecht Vtrecht.vi.weken lanck/eñ dat werde ghecomponiert eñ hi toich weder in hollāt mit hondert dusent eñ.lxxx.dusent mannen Int iaer ons heren. M.iij^{c}.eñ .xlv.eñ mit hem weren sestehalfhondert heren de gulden stucken mochten dragen/eñ hy vergaderde al zyñ schepen ende voer ouer in vreislant toe staueren/ende wolde dat lant becrachtighen/die vresen sint hem eendrachtich toe moete getogen/eñ hebben zyn volck al doetgeslagen eñ geuangē/eñ graue Willem is selfs doet gebleuen/eñ si hebben groet guet van die schepē eñ geuangen gecregen.

Daer na wort graue Albert van Beyeren graue in Hollant/dese vergaderde voel volrende toech daer mede in vreislant in die lauwerschе/eñ gaf den vresen nye lantrechten eñ wort daer gehuldet vā die Cabbelaws eñ vercopers partys luden als Foye van Dockum houclinck mit zyñ parties luden eñ Geerlof kāmige hoeflinck to Lewerden mit andere hoeflingē eñ parties luden/ende die graue vē makede een deel ridders eñ drogē zyñ cledinge Indē iaer. M.iij^{c}.eñ.xcvij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

¶ Van Onne onstemans kinderen toe Jawert.

Als dit alsoe gheschien was soe weren to Jawert vij. soens Onne onstemans kinderē als Abeke Eylcke Menolt Joan Edtzeke Abel eñ Folckmer dese vindt oeck ouer een gecomē mit andet perties luden eñ houelingen mit greue Albert vē eñ sī drogē hem op die omlandē mit consent ander houelingē/ als Haye wybena/ Omke snelgers hoeuelingē ten Dāme/ On ka ripperda hoeflinck to mūte/ Eldt golynge hoeflick ten broke mit hoer perties lueden/ ende bi sonder heer Oecke ten broke eñ Wigbolt zijn bastaert sone die indē selven iare to deterē in die kercke is doet geslaghē. Int iaer. M. iij^{c}. xcvij.

¶ Inden selven Jare als bouē/ worde dat eerste verbundt tusschen die stadt Groningē eñ die omlandege maket/ Inder selver tijdt slogē die vresen oeck enē hollander doet mit namē Peter repners mit alle zijn gesellen/ eñ als die hollanders genangē weren/ worpen de vresen se in dampster diep/ eñ leten se drencken/ eñ begrouen se bi der selver mudē daer hoer gebeente noch tots genonden is.

¶ Des selvē iaers toech greue Albert weder in Hollāt na dē hi groningē to zijnē wille niet mocht hebbē

¶ Hier na so wort hertoch Jan vā Beyerē graue in hollāt graue Alberts sone/ die groningers mit die omlandē hylden zee rouers/ eñ deden die holläders grotē schadē/ welck indē brpl in Zelant wort gecomponiert eñ greue Jan preuilegierde die groningers eñ omlanden/ eñ die groningers sanden hem. l. vette offens.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

¶ Inden iare. M.cccc. doe beleyden die stadt Groningen Jawert na den Onne onstema doet was ende hadde. vij. soens als bouen ghesecht is/eñ ene dochter bauwe genoemt/dat huys was seer starck vā muren wāt het inde bÿnc ste graft stont een steen huys. xij. olde muer steē dÿck/eñ op der butenster hof stedē stondē v. starcke steen huysen elcke. viij. olde muer stenē dick/eñ te laestē wonnē die van groningē dat huys/eñ vingē de ludē eñ settēse op de botterÿge poerte mit Abeke onstema die oldeste broder daer hi lange sat/eñ die raedt vā groningē boerdē al onstemās rentē op wel. vij. iarē lāck/eñ die de Kydmeyster was vā dē krÿge heet Albert wygbolts borgermeester vā groningē.

¶ Inder seluer tÿt quam voer groninghen Biscop Frederick vā blanckenhem biscop vā Vtrecht/vñ hefte groningē belacht mit den gantsen stichte an die suder zÿde Int iaer. M. iij^{c}. eñ lach daer. iij. wekē voer daer na tymmerde hi een blochuys to blanckeweir.
Als dat nv geschien was togē die groningers wt ende worpē om alle steenhuysen die mit de ostemās hildē.

¶ Hier na togē die groningers voer Onke rypperda huys to Fermsum op sunt Gregorius dach eñ hadden mede de omlantsche vresen Eñ als si dat huys storen soldē weren daer. iij^{c}. zee rouers op dat huys die gengen daer of/eñ slogen. xvi. borgers doet ende voel vresen/daer na wonnen die groningers dat huys mit stormder hāt eñ drencheden al die zerouers in de graft eñ vpngen oeck dē oldē Haye to westerwolde die. vij. iaer geuangē hadde gewest to groningen/van dair togen si na der mūte eñ worpen mēne homuerden huys

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

omme ende voert Eelt gokynges|huys te Oesterbro-
ke/dat geschiede int Jaer. M.iiij^{c}.op S Gregori dach
Eñ den dach louedē die vā groningē to virē m ewichz.

¶ Hier na wort Emden gewonnē van Joncker Re
no wt Broeckmer landt int Jaer. M.iiij^{c}.xij.eñ was
een viant Hylkens to Emden hoeflinck eñ proest al-
daermit Imelezijn sone daer van op resen.ij.pertyen
in groningen eñ omlandē/als Gronchorst eñ Hekerst
eñ slogen malcander doet waer sie dat becomē kondē
Henrick Clant indē schonē geuel doet/eñ daer Alardt
clant die ouer die tafel to maeltijt sadt/do quam Coppē
Jarges int regiment/welcke was die olde Jarges so-
ne die geborē was to Stauerē mit alle zijn partyes lu-
den/eñ verdreuē wt der stadt Reynolt kuynge mit al-
le zijne kynderen/eñ anderē als Otte clant Wybrant
clant Johan clant Bruyn klynge/eñ wt dē lande wor
den verdreuē alle die Onstemans.ij.iaer lanck/to dat
Groningen ghewonnen wort/welcker dede Joncker
Reno mit zijn pertyes luden.

¶ Coppen Jarges hadde dat regemēt in groningen
eñ omlanden.ij.iaer lanck/toe dat Joncker Reno der
groninger viant worde/eñ brande.ij.sylen in Reyder
lant/daer dat lant in rijdich of worde/eñ desse Coppen
iarges nam wt vele cloesterē kerspel kerchen schrenen
van siluer ende golt gemaket daer Synecke cureet to
Fermsum eñ prouest al daer een oersake of was/ende
wort daer na doet geslagē/van Haye Ripperda houe-
linck to Fermsum/eñ die Biscop vā Munster gaf On
ke ripperda Hayen soen die Prouestie/eñ vāt selue sil-
uer leet Coppē to Campen gelt of muntē/eñ hetē Cop-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

pens guldens/eñ daer nae wort he wt groningen ver dreuen/eñ to Staueren doet geslagē int iaer ons herē M.iiij^c ende.xx.

¶ Int Iaer.M.iiij^c.xv.op dage Exaltatiōis sancte crucis hebben die burgers die Coppē verdreuē hebben mit etlike Drenten groningē gewonnen/eñ slogē die A.poerte en stucken/eñ cregē also groningen in.

¶ Int iaer.M.iiij^c.xv.als Coppē Jarges verdreuen was to zijn pertyes luden die schryringers de oeck ver dreuen weren van die vetcopers.

¶ Dockum wort gewonnē van die groningres int iaer.M.iiij^c.xviij.eñ wort in die gront verbrant/ende veel steenhusen aen die suder syde om gestortet eñ dat bolwerck worde in die graft geworpen.

¶ In dat selue iaer wort Esynger syel gewonnē vā die groningers eñ die daer op weren wordē al doet ge-slagen eñ gerichtet/hier to hulpen die oestersche stedē als Lubeck eñ Hāborch/eñ alle Schyringers pertyes luden worden geschattet van Staueren an to gerrits brugge die schattynge creech die stadt vā Groningen die helfte/eñ Joncker Reno die ander helfte.

¶ Int iaer.M.iiij^c xx.slog die groningers een slach tegē die vā Henlopen op sunt Pancraes dach daer ble uen voel vresen doet eñ gheuangen.

¶ Int iaer vā.M.iiij^c.xxij op benedicti dach haddē die groningers Slotē belecht/eñ wordē vā die Hollā-ders verslagē mit verrassinghe.

¶ Int iaer.M.iiij^c.xxvi.doe wan Focke vkens den slach vā die Biscop vā Bremen/eñ daer bleef doet een greue vā Retbergen/eñ een greue vā Diepholt eñ an-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

der guedè mānē/des Biſcops heer was.xi^{m}.mānen.

¶Int iaer.M^{c}.xxvij̄.do verlorē die groningers dē ſlach to Oterdum tegēs Focke vkens.

¶Contingē hups wort om geſtort op dē auēt Petri et Pauli apoſtolor Anno.M.iij̄^{c}.xxxij̄.eñ cort daer na wort gewonnē Selwordē eñ neder geworpē eñ die ſteen to groningē geuoert/eñ Joncker Eyn heer van Selworder knecht wort gerichtet voir botrīge poerte

¶Indē iaer.M.iij̄^{c}.eñ xlvij̄.doe leet Joncker Vlrich Awick weder op tymmeren.

¶Int iaer.M.iij̄^{c}.lij̄.eñ do wort Biſcop Holof vā Diepholt to groningen gehuldet.

¶Int iaer.M.iij̄^{c}.lij̄.do ontfenck ioncker Vlrick Embdē van die Hamborghers des maendaghes in die guede weke.

¶Jaer.M.iij̄^{c}.lx.do beleyde Hertoch Philips vā Burgundiē Deuēter/de ſtadt vā Groningē lande de ſtadt vā. Deuenter.M.knechten eñ hondert laſt borters eñ ſpeck eñ crupt to hulpe.

¶Indē iaer.M.iij̄^{c}.lxv.wort Joncker Vlrick graue gemaket to Embdē eñ ioncker Hybe vā Elens rid der vā des Keyſers macht/eñ indē iare.M.iij̄^{c}.lxvij̄. ſtarf greue Vlrick op die wpgheeſt in Collūmerlandt eñ des maendages na ſunt Pauwels/vloydet.x.vren lanck dat nie anders geſchien is dat men ghedencken mach.

¶Inden iare M.cccc.lvij̄.verbrande dē toerne toe haren des dinxdages na Pynxteren.

¶Anno duſent.cccc.lxix.worde Biſcop Dauid van Burgundien gehulde to groningen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

¶ Anno. M. iiij^{c} lxv. wonnen die van groningē Bē nirts huys op die Wygeest op Collūmerlant/eñ hebben dat lant gebruket to dat mē schreef dusent. cccc. eñ xcviij. doe ioncker Fer in Aedwert quam.

¶ Int iaer. m. cccc. eñ. lxxviij. des donderdages voir sunte Maria magdalena wonnē die groningers ioncker Hayen huys to Wedde eñ hebbent mit rechte beseten/viij. iaer lanck ter tijt dat ioncker Haye mit der stadt componierde.

¶ Int iaer. m. cccc/eñ lxxxviij/hebben die groningers een verbundt gemaket tusschē die westureſen vā Dockum eñ dockūmerdeel/dūgher deel eñ ferwerder deel/als segel ende brieuen wt wysen.

¶ Anno dusent/cccc/xci/is Iewerdē an groningē gecomē/eñ die groningers hebbē enē Castelein geset de dat opperste recht voerde in Iewerden

¶ Int iaer dusent/cccc/lxxviij/do gosen vā dulch/olde iohā themā/iohan renghers vā den poste/eñ sweerkater borgemesters werē/schickede de stadt prelatē eñ herschappē andē Keyser/geschickt om pfijt der stadt

¶ Anno dusent/cccc/xcij. synde die van Sneeck mit horē schiringes pertys luden voer Iewerden getogen als die groningers to huys werē getogē/synde de groningers weder om getogē/eñ hebbē die Snekers verslagē/eñ wel/cccc/gheuangē/eñ een cort tijde daer nae zijnt die van sneeck gecomponiert mit die van groningen/eñ die stadt vā groningē hebben van die vā Sneeck/viij/dusent guldē daer gyselers voer worde geset

¶ Als die vā groningen heel westureilāt in hadde hebbē sie ambasaten gheschicket an den Keyser Frede

ricum die derde ende aen Maximilianū zijn soen ende hebben sick belenē laten mit westerlāt wtgenomē Franeker daer Hertoch Albert een makeler ouer was die daer na voer groningē doet bleef welcker breef die vā groningen noch hebben

¶ Daer na doe die groningers sick mit westvriesla̅t verbunden hadden zijnt die heerschappen twistich geworde̅ mit der stadt groningē eñ versammelde̅ sick toe Slochteren eñ togē anden greuē van Embden/eñ die greue is ouergecomen eñ heft Wpnschotē in geslagē eñ heft dē Dam beuestiget dair na sint de groningers wt getogē eñ hebbē die herschappes husen om worpē

¶ Int iaer dusent.cccc.xcv.zijnt die vā Franeker die schiringers pertpe an Hertoch Albert van Sassen in Hollant getogē eñ hebbē mit hem een tractaet gemaket/eñ hi solde senden zijnē soen Hertoch Henrick dē wolden se huldē voer enen heren/eñ hi is to Franiker gecomē mit Joncker Fox eñ se huldē hē voer enē herē.

¶ Int iaer/dusent/cccc/xcvij/des dīrdages na Paeschen zijnnē gecomē.iij.Capiteynen als Joncker Nyttert Fox/Jorgen Koneler/eñ Johan van Alphen/mit iiij^{m} knechten/eñ ander tros/eñ hebben alle dorpē gebrant vā Gerits cloester of wente to Aedewert/eñ die Vresen hebbē een ridder mit/iiij/ander edel mānē geslagen mit ander volck/eñ die stadt heft mit hem gecomponiert eñ wten lande gecoft eñ heft hem.xxxiij^{m}. golden guldens binnen acht dage tydes/eñ hebbē wt dē closterē eñ kerckē clenodie genomē als monstrātiē kelckē/eñ van ouereems/v^{m} guldens geleent.

¶ Anno Dusent/cccc.eñ xcix.is Joncker Fox weder

in Weſtvreiſlant gecomen/eñ die Greue vã Embden hadde den Dam tot zÿnen wille eñ ſchreef For dat he ſolde to hulpe comẽ ſo is For mit/v^{c}.wt geleſen knechten na den Dam getogẽ doer/rodẽ/noerch/eñ ſuerlarẽ op Marien magdalenẽ dach Joncker For was nu indẽ Dam gecomẽ/eñ die groningers to ſchepe welck For mende dattet hupſludẽ hadden geweſt/eñ die groningers zÿnt modichliken an tredẽ/eñ hebbẽ For mit alle zÿnen geſellẽ doet geſlagen/eñ For doet in groningen geuoert/eñ der en was ghien ſtolter krpeſmã vernoempt als For en was als zÿ Epitaphiũ wt wiſet.

E me franconia nptardum vulpis alũna
Hypboli quondam fouit in vrbe potens
Martis erã dec^{9} ac equitũ peditũqz monarcha
Magnus et in menſi belliger orbis eram
In numeros domui populos villagia et vrbes
Acer et armipotens alter achillis ego
Indomitos ſueuos gladio vibrante ſubegi
In ſolitoqz iugo ſubſtraui friſones

¶Daer nae int iaer. M. iiÿ^{c}. rcix. is gehuldet to groningen Biſcop Frederick vã Baden/eñ he brack corts daer na zÿnẽ eedt/vñ quam mittẽ Hertoch vã Hallen voir die ſtadt eñ ſo worde groningen van noets haluẽ van dat ſticht to gaen.

¶Int iaer/M/v^{c}.is Hertoch Alber na Mylen gerepſt eñ heft zÿnẽ ſoen Hertoch Henrick toe Franeker gelaten ſo zÿnt die vrelen wederſtreuich geworden eñ verſammeldẽ enen machtigẽ hopen volcks/eñ woldẽ den iongẽ Hertoch doorſlaẽ/maer zÿ en haddẽ ſo groſ geſchut niet als hem vã noden was/hebben zÿ dẽ gro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

ningers cleynodie to pande geset ende cregen bussen
eñ benaudē hertoch Henrick seer/also dat hertoch Al-
bert weder om quam mittē greuen van Embden/eñ
voel van die groningers wordē to worknier zpel gesla-
gen eñ geuangen/eñ daer na onsette hi zhnen soen to
Franeker eñ versloech die vresen eñ die gronigers ver
loren hoer bussen/daer na bespreckē etlike houelinghē
wt den lande/eñ hulden hertoch Albert voer gronin-
gen/iiij/dage voer Petri ad vincula in Selwert vnde
schanstē voer die botterige poerte/die wal des stadts
was noch so wast niet eñ starck alse nv is/eñ corts daer
na worde hertoch Albert geschotē in Egbert conincks
huys dat daer butē bi der molē stont eñ worde tranck
in Selwert geuoert op dage inuentionis sctī Stepha-
ni/eñ die Sassen schoten greir vuer in die stadt datmē
niet wt doen can dan mit dreck eñ mes/eñ.iij.daghen
na dat hertoch Albert is geschoten is hi gestorue ende
dat was heymelick daer na makede biscop Badē een
bestandt/iij.iaer lanck/eñ grouen des Hertogē inge-
weyde to Embden eñ dat lichaem voerdē zh in Sassen
in enen loden tumbe.

¶ Int iaer/M/v^{c}.eñ een togen de groningers mit
schuttē eñ knechten voer den Dam daer na quam die
Greue ouer eñ versloech de groningers Die vorste vā
Sassen/hadde enen stadtholder in Westvreislant ge-
set/mit namē greue Hugo vā Ipsenach desse verbont
sick mit greue Edzardt eñ quemen in Adwert/die gre-
ue vā Embden was een velt houptman des vorsten.

¶ Int iaer/M/v^{c}.eñ/v/heft hertoch Jurgen hier
gesant Joncker vpet vā drachstorf eñ quemē in Ned-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

wert Item daer na een wyle toech de greue vã Embde mit seuen hondert knechtē na ponter brughe eñ tymmerde een blockhuys geheten Weerdenbras/hier nae worde Johã hoemaker to harē belecht/maer die stadt ontsettede hem eñ iagedē die lassen na Weerdenbras to eñ slogen mēnige doot daer na worpen die lassen de galge neder mit.iij.guldē leuwen wāt die groningers haddē eenē lasschē gehāgē om dat hi butē oerlechs.i. peert voer groningē gestolen hadde/hier na lede Jonc ker Dyt lage in Curren hof.iij.m knechtē eñ makede alarm voer die Apoerte daer na screef die stadt Gronin gen an die vã Deuenter Campē Zwolle om bystandt to doen se loefden schoen mit breuen eñ boden mer sie hielden der niet of/als groningē nv sach ghien hulpe/ eñ Joncker Dyt hem nergens in seggen wolde laten/ dathten se mit greue Edzart to componerē die daer guet willich to was/eñ bestēmede enen dach to Gyse monken/daer die stadt guede eñ vrome mānen schicken/vñ als nv die Compositie gemaect was/heft den Greue den Hertoch den dienst op gesecht/eñ heft voel schepen mit/roggen/byer/wyn/botter mede genomē mit al zyn volck eñ makede Joncker Dyt wys hi wolde Groningē in nemen vā des hilligē Roemschen Kyks wegen welck Joncker Dyt niet en behaechde/eñ als de Greue quam to hoge brugge op Mey dach Int iaer.M.v^{c}.eñ.vi.togē die Groningers hem to mote eñ haeldē den Greue in/eñ hi logierde in Conincks huis an die brede marcket bi die suder zyde/eñ voer die dore wakede.ij^{c}.mānen/eñ als hi toe kercken ginck hadde hi bi sick.xxviij.helbardiers/eñ voel Jonckeren ende

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

heuet een vasten borch daer in ghelecht/tusschen dye oester poert/eñ steen tijl poert/eñ heft daer toe nen eñ wallen in gelecht om groningē to dwingen Hier nae Joncker Dijt siende dattet verlorē warck was heft hi die knechten oerlof geuen behaluē die op awerder zijl leghen eñ weerden bras eñ hi is wech getogen.

¶ Int iaer dusent.v^{c}.eñ.ix. op Cosmas eñ Damianus auēt is een groet onweder vā dat noerdē opgeresen dat alle die dijcken in genghen/eñ dat solt water is ouer al gegaen voel huysen menschen eñ beesten zijnt verdroncken/eñ in mēnich iaer en wolder ghien gras weder wassen/eñ dit en was niet allene in groninger lant/maer oeck in/hollāt/zelāt/brabāt/vlaenderē/rc. Eñ als die greue groningē in hadde/screif die voirst vā sassen seer vientlick an hem dat hi hem groningē wolde ouer geuē wāt hi in zijn dienst were/die greue nam sick des niet an/eñ schreef dē hertoch vā Sassen niet/ daer nae worde hi vā allē Coeruorsten to Collen gedaget to den Keysser maer die greue leet al an hem gaen/ oft hem niet en roerde ten alder lesten int iaer.M.v^{c}. xiij.sende dye Keysser enen swarē breef an den greuen welck to groningen op den preeckstoel gelesen worde/ dan die greue leet sick duncken daer moste meer to horen dan pampier eñ incket solde mē hem wt groningē verdriuen/dit die hertoch vernemende heft zijn volck vergadert eñ zijn vriendē/om groningen weder to beleggen eñ die greue weder to bedwingen.

¶ Int iaer dusent.v^{c}.xiij.dē vijftē dach in ianuario is hertoch Jurgen in zijn selues persoen gecomē voer Groningē mit.ix.dusent knechē eñ ander ruteren eñ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

heren/daer na op den.ir.dach zijnt die knechten ghe-
repst wt Aedwert nae hoghe bonde/eñ quemen in des
greuen lant/bernende/rouende/doetslaende/dese sel-
ue knechtē togē mit hertoch Hērick vā Brupnswijck
voer de Breborch daer do enē blodē schelm op was mit
namē Hypperbosch die dat huys op gaf/welck doch on
wijnlick was/eñ wel besorget tot.ij.iarē toe/op woens
dach mit vasten zijnt desse knechtē na Delfzijl gerepst
ouer die eems eñ hebbē dat gewonnen des donderda
ges na mit vasten togē se wt Aedwert eñ legerden sick
in Essen/op dinrdages voer palm is die greue ouerco
mē eñ heft die sassens wt Fermsum eñ Otherdum ge-
dreuen eñ dat huys op den zijl weder gewonnē eñ lxx.
doet geslegen eñ.v^{c}.geuangen.

¶Op den vrydach voir palm heft die greue.vij^{c}.ge
drencket eñ geuangen vā die brupnswicksen Opten
xviij.dach vandē april zijnt een deel vā die borgerē mit
die schutten wt getogen eñ hebbē Eylke onstas huys
onder die voten gheworpen to Jawert/eñ hebben die
molen to Wpnsum gebrant/ende hebbē die kercke to
Zuet wolde gewonnen/eñ die houpmā doet geslagē
self derde ende.xxxviij.gheuangen.

¶Daer is die vorst vā Sassen wt Essen gerepst nae
Aedwert eñ tymerden weder Delfzijl welck die greue
begunt hadde. Daer na heft die greue enen houp-
mā Otte vā deepholt genoemt mit voel volx eñ.xxxvi
schepen eñ quemē to Otherdū op sunt Ambrosij dach
eñ verslogē al die sassens vandē zijl toe otherdū/eñ om
den Dāme waer se leghen eñ creech al hoer gheschut/
ende ontlet den damme.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

¶ Inder seluer tijt makedē die van Groningen een bestant mit den Vorst vā Sassen/welck zijn raedts heren schickede to dorckwert/in welcken weren van des Vorsten wegen/die greue vā Constans/greue Hans vā Hūstayn/die des greuē vā Eenthems dochter belouet was/ende die greue vā Coninckstеen mit ander doctorē eñ herē/eñ vā Groningē weren Meyster Willem pastoer eñ doctor/Meyster Hicke van dorñ doctor ende prouest/Meyster Harcke doctor/Joncker Vlrick vā Oldersum/Peter sickynge borgermeyster/eñ Meyster Gelmer Canter raedtsheer/eñ besloten dat die greue van Embden eñ die greue vā Constans solden to samē comen to Selwert/om vrentlick mit malcander to sprekē welck also gheschach/maer wat daer gehandelt worde can mē niet vernemē Daer nae heft die greue Aedwert mit ouereemschen eñ groningers belecht mit .x. dusent mānen mit grof geschut/des vrydages daer na is die greue weder na groningen getogen/eñ des sondages na Embdē om hertoch Henrick vā Bruynswick wederstāt to doen/eñ die sassens hadden hem na onder wegē gecregē/eñ als hi toe embden quam makede hi schepē to orloge ende hielt enen slach mit die sasschen to water/eñ versloech se eñ creech drie grote houpludē vā welc een ōtleep īt obseruātē closter

¶ Daer na op sunt Seuer⁹ dach geboet dē hertoch vā Sassen een mile om groningē dat en yegelick solde mit guet wijf eñ kinderē presterē wech trecken om die groningers to krencken Inder seluer tijt quam hertoch Hērick voer dat huys toe Knyppens welck Rolof dz herschap to quā/eñ mit schone woeddē des hertogē

geuen si dat huys op/daer na quā hertoch Henrick to Meerhuysen eñ bestounde dat block iiij.mael eñ leet grote schade daer hem die greue to mote toech dē.xxvi dach may/eñ sloech hem of.vi^c.mānen daer nae op dē iiij.dach wonnen se dat blochuys ende sloeghen.lxxx. mannen doet ende een ontquam.

¶ Opten.xxiij.dach vā dē mey reysden die regentē vā die sassens/als Casper iegelars Andreas ploech ridderē/mit.iij^m.knechtē eñ smetē dat huys op delfzijl onder die voetē de houpman Iulof tagge v̄leip dat huys

Opten xxv.dach maye quemē hertoch Jurgen van Sassen/eñ hertoch Philips vā Grubenhagē mit.ij^c. peerdē in Aedwert eñ togen mitter macht voer Hoge kercke/ende na den se vā groningē gheen ontset cregē geuen se die kercke op.

Opten.xxv.dach in Maio kreech hertoch Henrick Stichusen in eñ daer nae vijf dagen op legen.

Opten achtē dach Junij/heft die greue gekregē.iij. schepen mit bussen cloten/ende en kiste mit voel gelts op norder wat.

Op dieselue tijt op sunt Jans auēt wort Gharmarwolde vast gemaket eñ die greue vā Embdē toech na Zutphen anden hertoch vā Gelre om bystant/op desse selue tijt lach hertoch Hērick voer dē Oert eñ schoet machtich dair in/eñ des greuē volck lach ouer de eemse in reyderlant/eñ als hertoch Hērick stormē wolde/schoten des greuē volck machtich ouer die eemse Soe heft des bussen mester iunge of soen vā.xv.of.xvi.iarē den hertoch vā Gruenswyck zijn halue hoeft of geschoten dat hi vā stondē an/sine crux sine lux ter eerdē viel/

eñ die sassen namen die eerde op daer dat edel bloet op storte/dair na togē se mit schandē wech/hertoch Erick vā Bruenswyck hertoch Hērick die geschotē was zijn broder/eñ ionge hertoch Henrick zij sone zijnt mit.iij^{m}. knechtē eñ mit groet geschut na aedwert getoghē tot hertoch Jurgen van sassen. Des vrydages dair nae visitatiōis Marie quam de greue vā den hertoch van Gelre mit.iiij^{c} peerdē eñ.iij^{c}.knechten.

Op dē.xiiij.dach Julij bestormdē diē sassen die Molē voir Ebbynge poerte/eñ condē se niet gewijnē mer leten grotē schadē vā volck. Des maendages voer Magdalene zijnt die ruterē wt Groningē getogen eñ hebbē intsticht vā Mūster/vijf wagenē vol Engelsche lakenē vā die sassens/eñ ander zijden werck/des gelijken schach oeck indē april des maendages na paeschē kregen se oeck vijf wagenen vollakens van die sassen ende brochtent in Groningen.

Op den.xxi.dach Julij zijt die sassen wt Zelwert na den Dam togē/eñ corts daer na stormdē se.iij.mael na zelwert wt/maer ioncker Otte vā Deepholt eñ Vūcke van Aenholt hieldē dat vromelikē/maer als si stormdē so weick Hans ter molē eñ ghinck in de broder kercke/ Daer quemē die sassen ouer eñ slogē al doet dat se kregen/eñ hertoch Henrick liep als een rasende hont/ropende sla doet lieue broders eñ wreket mijs vaders doet/eñ slogē doet dusent eñ.lx.vijf vrouwē eñ.ij.kynderen/nae den ellendigē moert in dē Dāme haddē die sassen ghien victorie, maer alle hoir anslagē ghengen toe rugge ioncker Otte eñ Vūcke vā aenholt wordē geuāgen gebracht to Medēblick in hollāt/eñ setē daer iaer

ende dach geuangē/maer die verrader Hans ter mo-
lē wort quijt geschuldē/of hi gelt to kreech dat is God
becant/des vierdē dages daer nae dagede den hertoch
op alle die bueren tusschen dat reeddeep eñ der Eemse
mit schuppē eñ spadē/eñ indē Dam comende mosten si
hem enē eet doen/trou eñ holt to wesen Dē.xi.dach
Augusti toech hertoch Jurgen weder na Zelwert/eñ
die ander hertogen na des greuē lant to eñ hoir knech
ten heet mē den swartē hoep/eñ se begondē voiruoets
weder to bernē eñ rouē in des greuē lant Op sunt Ty-
burci⁹ nacht haeldē die vā Groningē enen grotē hoep
beēsten wt die marwe Op dē xxvij.dach augusti heb-
ben die vā Groningē Hermē benken huys in gewon
nen eñ hebbent geplundert/eñ Hermē geuenckelick
in groningē gebracht Op dage Joānis decollatiōis
hebt de vā groningē to Werdēbras die homey ī gebro-
kē/eñ hebbē wt dē stal.xiiij.reysige peerdē genomen

¶ Daer na trackteeede die stadt van groningen om
een Compositie to maken mit etlike articulē welck de
Vorst van Sassen wel behaechdē maer die artikel vā
dē Borch neder to werpē wolde die Vorst niet consen-
tiren/maer hi wolde een geweldich huys in groningē
hebbē/heft hem meister Willem pastoer mit anderen
Burgermeisteren eñ herē mit hem werē/dat he nv of
nūmer heer solde van Groningē wordē/daer mede zijt
se of weken eñ na groningē getogen/hebbē die burge
ren mit Consent des greuē getractiert om enē anderē
heren to kesen/eñ is den hertoch vā Gelre an gebodē/
welck daer guetwillich to was eñ se to beschermē tegē
den hertoch vā sassen/daer nae heft die greue den her-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

toch/syluer eñ golt eñ ander clenodien geschicket dat/ he hem knechtē solde schickē/welck niet geschach/maer die vorst van Gelre hadde.v^m. knechten wt Vranckrijck die sande he in dat greefschap vā Bentum bi Noerthorē to barnē eñ rouē/welcke die greue Euerwijn genoemt wijs worde/eñ is mitten Swartē hoep hem to mote gaen eñ dreefse weder int lāt van gelre.

¶ Op sunt Matheus dach zijnt de van Embdē wt geuarē mit.xxviij. schepen daer die sassen een of kregē eñ se worpen si al ouer boert/daer na ouer.ij.dagē nemen die Embders die sassens.vij.grote schepen/ende worpen se altomael ouer boert.

Optē.vi.dach octobris hebbē die vā groningē die kercke to Slochterē mit stormer hant gewōnen/daer na ouer.x.oft.xi. dagē quemē.iij. vaenlijn vā dē swarten hoep voer die kercke/maer si worden der weder of geslegen.iij.mael eñ der bleuē vijftich doet van die sassen/die ander togē na den damme.

Daer na op Symonis et Jude heft die stadt bestormet die kercke to oest wolde eñ gewonnen eñ en paert doet slagē.xxxvij geuāgē/de houpmā hete hās kessel.

☞ Daer na heft die hertoch van Gelre zijn Maerschalck Willem vā oyen gesandt na Groningē om dat in to nemē na zijnen wille/do heft den greue vā Oestvreislant den borgermesterē dē eedt op dat raedthuys op gesecht/eñ die burgermesters mit andere gude mānen zijnt to den hertogē beuels luden gegaen eñ hebben siek onder die Crone van Vrancrijck onder die bescherminge des Vorsten van Gelres doe heft ter stont die Marschalck hem bi standt gelouet mit liue eñ mit

guet/eñ daer na des.iij.dages na alder selen dach heb ben se malcander een eedt geswore in sunt Wolborchs kercke die burger voer sich eñ de Maerschalck voer sic van des Boists wegen.

¶ Die segelatie eñ inholt des breues tusschen den Boist vā gelre eñ stadt Groningē/wil ic hier latē staē/ Ende schriuē voert an mit corten woerdē wo die vede en rnde nam. Op sunte Wilbrord? dach vio morgēs heft die Greue groningē verlatē eñ is na Embden ge- reyst Ter stondt daer na op sunte Brixius dach is die Borch nedergeworpē eñ slicht gemaket/als die greue nv inzijn lant was vergaderde hi.iij^{m}.burē eñ belede stichusen/daer hē dē hertoch vā Dassen of slocch noch- tās sloech die Greue hertoch Jurgē.v^{c}.mānen of.

Daer na wōnen de van Groningē Garmerwolde eñ slogē dē houpmā doct mit.xij.mā eñ.xxxvi geuāgē

Des maendages na sunt Marten hebbē dē swartē hoep Helpman gebrant eñ gerouet mit dat gasthus

¶ Dondages na sunt Katerinē heft de vorst vā Gel re een groet hoep knechten in Westureisland gesandt/ eñ heft Dneeck Bolswert eñ Dloten ingenomē/daer na als die vorst van Dassen weder van Iewerdē voer groningen quam schickede he noch breuen in gronin- gen of si hem in laten wolden/do screef die stadt weder het weer nv to laet/doen zijt hem bodē wolde he niet/ se hadden nv enen ander gesworen/die hem wel solde beschermen/eñ proueſt M Dlfert de hē die breef brocht te/clopte he op de schulder seggende/och paepken pa- epken/waer hebt ghi dat toe gebracht/du haddest mi wijs gemaket ic solder gheen.iij.maent voer gronin-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

gen liggen ick soldet hebben to mynē willen/ick hebbet
tho hans een iaer lanck belecht gehadt/vñ noch moet ic
mit schadē vñ schandē na mȳ lant rumē/vñ vlaten mȳ
deel lādes mit der Stadt groningē waer zȳ ic to gekomē

☞ Des sondages na sunt Lucien toech die hertoch vā
Sassen van weerden bras nae Couerde eñ na munster/
als hi to Munster was weren daer hoepludē vñ ioncke
ren weel se werē dat en weetmē niet/vñ redē des auēts
voer zȳn herberge vñ haddē luchtē of bernende lanter-
nen an die stock hangen recht of se seggē woldē/he quā
mit groter macht van volcke eñ pomperie int lant/dan
nv treckt he sus hepmelickē wech/waerom wi hem wt
luchten want daer is ghien gelt meer.

¶ Op sunt Thomas dach verlepē die sassen Aedwert
vñ leden wat buren in Aedwert.

☞ Inder tȳt verbranden die sassen Witte werum.

¶ Op den.xvi.dach decembri hebben die gelderschē
knechten mit die.vij.wolden.viij.hondert sassen gesla-
gen tusschen boelswert vñ Olden cloester.

☞ Int iaer dusent.v^{c}.eñ.xv.op dē.x.dach Januarij/
hebben die sassen wt den Dam Fermsum heel wt gebrāt

Omtrēt Conuersionis Pauli sendē die Groningers
knechten na Dockum vñ se ghyngen willich onder die
gelderschē Dē.iij.dach voer sunt Geertruedt wonnē
die Groningers Aedwerder blochuys vñ worde gesletē.

¶ In dese selue tȳt quam die greue van oest vreesland
ouer vñ wan den delf zyel vñ belach den dam an die oe-
ster zyde/vñ die vā Groningē aen die wester zyde to dat
se den dam op geuen beholden lȳff eñ guet dit schach in
die passie weke/vñ desse vtschreuen heerschappen ghin-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

gē mede wth/als Alinge indē ham Elte tolellens Focke ewens vā leermers ghingen daer mede vth.

¶ Twe ofte.iij. dagen voer sunt Jurien is die swarten hoop na Lewerdē getogē vñ hebben dat gestormt daer die gelderschen in werē daer se bi.iij^{c}. mānen verlorē.

¶ Die greue van oest vrelant/als he vernam dat die swarten hoop in west vrelant were is hi na Dockūghe togen/om den swerten hoop weder to staen/die wile se daer legen slogen die gelderschē wt Sneeck.ij^{c}. vanden swartē hoop doet eñ vengen daer voele.

Item se togen oeck wt Dockum voer lewerden ende Franeker eñ haelden enen grotē roef/daer na des dinxdages in die Cruys weke hebben die vresen de verbrāt werē mit die gelderschē knechtē/den hollanders ghenomen.v. grote schepen mit victalie/der vresen houpmā was grote Pyer eñ Wpert zijn swager/vñ wopē bouē dordehalfhondert hollanders ouer boert eñ nemen.vi^{c}. geuanghen/maer die baerdse van Enchusen daer dat gelt in was ontropden se.

Item.iiij. dagen daer na hebbense noch ghenomē.viij schepen vā den swerten houp die vul weren vā karcken guet/vñ bedt cleder/want se spaerdē nyemāt.

¶ Te Meppelin drente lach des swarten hoep trosse dair roech vnse volck vā Dockū hen eñ plusterden se/vñ sneden die horen die cleder bouē die lendē of/vñ slogē by na.ij^{c}. knechtē vñ iongen doet daer na ist in bestant.iiij. maendē gemaeckt mit de vā Dockū/vñ den hertoch nā den swartē houp an/vñ toech daer mede na Brāckrijck eñ hulp dē Coninck den slach wynnen voer Meplanē tegen die Zwptzers dair.xxxij. dusent zwptzers doet ble

uen vñ den Swerten hoep wan de slach.

¶ Op sunt Vitus auent togen die Groningers voer Weerdenbrag vñ worden daer af verslaghen.

Item. viij. dage na Lamberti synnē die Groningers mit Arkelens wt gherogen ten Dāme om dat to slichtē welcke dē Graue vā oestfreeslāt behinderde vñ leet dat staen op des vorsten erkentenis/ vñ se togē na huys vñ iij. of. iiij. dagen daer na toech die greue ouer vñ make de weder vast/ welck die groningers to broken hadden/ maer die vorst vā Gelre schreef hē dat he mosse ter stont rumē/ of ontsecht to zij. Daer na syndt die groningers vt togē vñ smetē die walgās neer vñ maectē dz veer los.

☞ Int iaer. M. v^c. xvi. worde den Weerdenbrag geslichtet vñ neder worpen.

¶ Item op enen maendach na sunt Jurien is comen hertoch Erich vā Bruenswijck vñ heft stichulen ontsettet/ daer die greue voer lach/ vnde bleuen wel. xi^c. mannen an beyden zijden doet.

¶ Hier na op Assumptiōis Marie heft ioncker Floris vā Helsteyn Lewerden ontsettet/ de wile leghen die geldersche voer Couerde.

Itē. viij. dagē na Assumptiōis vijgē die gronigers dē zerouer Hās vā vaerle mit. xvi. āder dē lyetē se richtē.

¶ Des maendages na Bartholomei nemē die Burgonesche Dockū in Vñ die graue vā Embdē verbūt sick mit heer Floris vñ trat den gelderschen af.

¶ Op heylige Cruys quam die graue vā Zwartsenborch to groningē/ vñ make de hem wijs se woldē Dockum wederin krygen meerse hacken daer niet.

☞ Int iaer. M. v^c xvij. opt̄. xvij. dach Januarij heb

ben die knechten die in Goelswert weren boelswert op geuē den grauē vā Embdē eñ graue Felix vā oestēryck nycht sonder vraderie/vñ.viij.daghe daer na stelde die graue lage voer Sneeck/vñ grote Pier wort dat wijs vñ sloech hem.v^{c}.mannen af.

¶ Optē vridach voir Cathedra Petri/is die graue vā Embdē vñ greue Felix mit heer Floris vā Egmont ouer ghetogen int hof van Borgundien.

¶ Inden seluē iare wan greue Edzardt die Vreborch weder/op heylige Crups auent exaltationis.

¶ Des donderdaechs na sunte Marten slogen de vā Sneeck den borgoensschen af.vierdehalfhondert knechten welck die graue den borgoensschen gesendt hadde.

¶ Des dirdages voer sunte Barberē sende die Vorst vā Gelre.iij^{c}.rutherē vñ.iij^{m}.knechtē in west vreisland welcke die groningers een maent mosten solden.

¶ Als Dockū gewonnē was zijnt die knechtē mit die mesen die verbrant weren na hollāt getogen to Medenblyck vñ hebbē dat gans vth gebrār/eñ voel doet slagen eñ geuangē/daer na togen se nae Alcmer vñ plunderdē dat vth/eñ hadder dat obseruantē cloester nyth gedaen het solde heel gebrant hebbē/die ouerste hoeftluden weren Johan selbach eñ Goltsteen.

☞ Inden iare van.xix.zijnt een hopen knechten ghecomē int olde ampt welcke die groningers verdreuē.

☞ Inden iare vā.xxi.is Vrerick vā twickel vā wegen des bisscops vā Vtrecht/in dat gherecht eñ brantschatte dat/daernae is hi ghetogen in dē Dam eñ brantschattede dat oeck/vñ de vorst vā Gelre land.iij^{c}.rutherē vnde iij.vaenkē knechtē welcke na dē Dam zijt getogē om de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

to straffen/als Twickel dat vernam is wech getogen.

¶ Indē seluē iare legen die stichtschestedē voer Geelmudē mit groter macht/vñ op dē soendach voer pinxteren quam den hertoch vā Gelre mit eenē hopen knechten vñ mit Goykers vñ Veelkers vñ slogē se daer af dat der vel doet bleuē eñ verdroncken eñ veel wort der geuāgen mit.iij.hondert rutheren.

¶ Als die greue vā oest vreeslant to Brusel quā moste he wal.xiiij.dagen touen eer he to woirde mochte comē/ioncker Floris hefc hem nochtās geholpē dat he to audientiē quam/vñ lach daer.iij.maendē op grotē oncost eer he zijn afscheet coste krygen/maer he moste zijnen oldesten soen graue Vlrick wederom schicken mit.vij.peerden to den coninck vā Spangen.iiij.iaer lanck ter tijdt toe dat hi Keyser ghecoren wort/daer na bleef hi int hof van Burgundien.

☞ Indē iaer.xxij.omtrent sunt Jan inden somer/is die greue vā Muers mit Michel van pamerē mit voele knechtē eñ huysluden gekomen voer Steenwick/vnde als hi.iij.of.iiij.dage stille haddē gelegen begunden si to stormē daer vele knechtē eñ huysludē doet bleuen vñ vele gewondt ende die maerschalck Michel van pameren bleef daer oeck doot.ꝛc.

¶ Inden maent September als die geldersche eerstmael gewekē weren vā Steenwijck quemen die burgoensche in groninger lant eñ brandē daer eñ schatten die luden om dat die groningers hoer bussen hadden gheleent voer Steenwijck.

¶ Hier na inde maent December zijnt die geldersche weder voer Steenwijck gecomē/eñ schotē daer bi nach-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

te dat vuyr in dattet seer v̊brande eñ daer ouer cregen se dat in eñ plunderden dat gans wth

☞ Inden iare.xxij.quemē die gelderschē voer Couerden eñ cregen dat in eñ vyngē Frederick van twickel eñ wort den hertoch vā gelre geleuert acht dage daer na togen een deel knechten van Couerde na Gramsberge eñ wonnen dat huys Hier na op dē.sestiendē dach Sepcembris togē die rutherē eñ knechtē vā couerdē eñ brochten dat gheschut weder to groningē/eñ bodē die huysludē op eñ togē na westfreislant eñ v̊dreuen die burgoenschen wt Gherrits cloester eñ Clarecamp

¶ Inden seluen iare ses dage voer alle Godes hilligē quam die hertoch vā Gelre toe Couerde daer hē alle die Drente huldē eñ trou eñ holt sworen/daer na ouer.v.of ses dagē op aller Sielē dach quam die hertoch suluest to groningē eñ die raedt toende hem de slutelē vā der stadt voer die oester poerte/daer nae quam he oppet marcket eñ ghinck to vote in sunte Martens kercke eñ dede zijn gebet/des anderen dages leet he al die gemeente bi een komen in sunt Wolburchs kercke/daer se hem huldē eñ sworē trou eñ holt to wesen/eñ de forste des gelijckē wolde bi hem lief eñ guet op settē in allē noedt saken.

¶ Op dē achtē dach haddē de burgermesters hē op dz wijnhuys to gaste eñ schenckeden hem grote Cretentie daer he dancbaer voer wolde wesen tegens die stadt

¶ In dat leste vā nouember na sunte Catharinē quā Jaspar van marwijck in groningē/eñ wort stadt holder gemaket van des hertogen wegē/die welcke mit v̊loop der tijdt to Aernum wort geuangen om moyterie haluē welke he tusschē den borgeren eñ Raetsherē solde stichti

gethebben/maer het was een cloeck man/eñ sochte allē
tijdt dat gemene beste profijt/maer men secht herē hulde
en is ghēarue/dusse selue Jasper marwijck sath to Aer-
nū langer dā. i. iaer eñ moste geuē. xxv^{m}. goldē guldens

☞ Int iaer M. v^{c}. xxiij. is die heer vā Wassenar ī west
vreislant comen om dat to bedwingen eñ bedwanck die
seuen woldē/daer na Dockū/welck Gelt steen vsumede
daer na voer Holzwerde/welcke hem oeck op gaf/ende
Sneeck daer na oeck/daer na toeech die heer van Was-
sener eñ heer Georgē schenck Stadtholder vā Iewerdē
voer Sloten/daer worde die heer van Wassener gescho-
ten/ende vsuemde die wonde selvest ende storf daer an.
Int leste des maents Augusti al eer Bolswart op geuen
wort hebben die vresen to Franeker gesworen den Key-
ser/eñ hebben daer den vresen grote preuilegie geholdē.

☞ Int iaer. M. v^{c}. xxv. is een groet hoep knechten ge
comen in groningerlant op die leueringhe/daer na des
anderē iaers int leste vā Januario togē zijn na Brancrijck

¶ Inden seluē iare in die maent Augusti op vrydach
na Laurentij hebben sick alle die borgers vsamelt tegen
dē Raedt/eñ woldē dē spes af hebbē daer hem den raedt
nawlick in consentierde/nochtās die borgers kregē ho-
ren wille/anders soldet qwelic genallen hebben mit den
Raedt/hier tusschen ist meest vrede geweest in westvreis-
landt eñ groninger landt/dan in oest vreislant begonde
nye regiment to comē Als die edele eñ welgboren here
Greue Edzardt saliger gedachtnisse/nu was gestoruen.
Int iaer M. d. xxviij. welcker geborē wordt int iaer. M.
iiij^{c}. lxiij. des dages voer sunte Antonis/also dat alle zijn
dage die hi geleuet heft/zijnt geweest. lxvi. iaren In welc-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

ker stede de edele eñ walgeborē heer greue Enno/de welc
ke sunder twyuel een geluckich heer solde gewest hebbē
ysgesath/hadde he cloeck eñ wyse raedt gehoort/als zijn
vad̄ seliger gedachtnisse dede/mer de v̄lopē Mōnekē wt
vreemdē landē werē die eerste inden houe/se sochtē hoor
profijt eñ nicht den heren/eñ die zijnē mostē achter staē/
de landt eñ sandt lyff eñ guet by siner genadē soldē opset
hebben.eñ hebbent oeck opset

☞ Int iaer M.D.xxx/om trent Joannis baptiste heft
zijner genadē Witmunt in gecregē tot zijn ongeluck/eñ
daer na belede hi Ezens/eñ leet grote schade van scheten
wt Ezens/eñ pestilenti int leger/in die selue tijdt was to
Embdē eñ int tgantse lant grote pestilenty/daer na om-
trent Michaelis heft hem Juncker Baltzer onder zij ge-
nade geuē want daer en was gheen cost binnē Ezens

☞ Int iaer M.D.xxxi.omtrent pinxterē/quam iunc-
ker Baltzer indes grauē lant/mit een hupē knechtē/eñ
v̄delgede v̄brande des grauē lant/eñ nam groit roef mit
sick na Ezens/eñ daer na gaf he hem onder den Vorst vā
Gelder/de welck int iaer vā.xxxiij.vergaderde een hupē
knechtē/bi twe dusent eñ schickede de in Reyderlant toe
Jemingū/daer de graue hem to mote to water eñ to lāde
toech/eñ deerste op dē oorth sloech een veenlijn neder de
beachtert werē van die gelderschē/eñ dit schach omtrēt
Gereonis eñ Victoris/ten laesten op Calixti dach zijnnē
die Vresen angetogē eñ mendē de gelderschen mit voetē
to treden/sed nō oīa ꝓposita eueniūt/eñ zijndt dair v̄slagē
die mendē eyn ander to slaen/eñ voel zijndt dair v̄dronc-
ken eñ geuangen/eñ een besonder guet frunt des geme-
nen beste/eñ besunder lijf hebber der geleerdē Ghert bo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

lardi ghenoempt een vroem borger binnen Embden is
oeck iāmerlick doet bleuen mit anderen iunckeren ende
huysluden/welck ick na late om de corte to vtellen/eñ die
gelderschē dede groten schade den winter in oest vreislāt
wente het vroes harde aldē winter datmē mit waghen
eñ peerdē ouer den dullert quemē/eñ ouer die Eems/eñ
die vruntschap was to macl cleen tusschen den voyst van
Gelre ende die graue/daer om dat Graue iohan mit de
Burgundissche in dat lant to Gelre was int iaer. M.v^{c}
xxviij. daer he grote schade i dede/eñ sick vromelick had-
de voer Hasselt eñ Tpel eñ andere stedē/maer des seluē
iaers in die winter worden gesoent/daer na als bouē ge-
secht is vroes dat alle die winter/eñ die voyst van Gelre
schickede Marten vā rossum als een opperste houptman
eñ ghingē voer die greetzpel liggen mit. iiij^{m}. knechtē eñ
leghen daer omtrent. iij. weken eñ geuen dē drosten die
vyff woerdē/dat hi hē die borch ouer gaf mit grotē schā-
de eñ oneer/welcker droste daer na to Embden vangen
worde eñ men solde hem zij recht gedaen hebben/maer
he wort vbedē de sulckē huis ouer gaf/daer sulckē mach
tigen guet tost schat eñ siluer werck op was/dat nicht to
schriuē is/die gelderschē brantschattē dat gantse lāt/als
nv die Greet gewonnē was omtrēt Sebastiani/int iaer
M.v^{c}.xxviij. handelden die herē om vrede to makē mit
den grauen to oest vreislāt/nae den die van Groningen
gheen gelt noch volck dē voyst woldē schickē wāt he was
alle maent. xvi^{m}. guldē be gerē Doe lange zij volck in des
grauē lant to velde leghen/welcke die vā groningē mit
den omlande niet konden op brengen/eñ dit is de oersa-
ke des hates eñ nydes tusschē dē voyst eñ groningē/wāt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

die vorst sich niet leet marcken dan alle vrentschap/inde sen seluen iare zijnt die Weder dopers in Munster vā dē Biscop belacht daer hem anderlandes herē mede to hol pen/als die Lantgraue van Hessen die Koer vorste van Sassen/die Biscop vā Collen/die Vorst van Gelder/eñ die Keyserlike Mayesteet/de Wederdopers wordē oec v̄nielt in west vreislāt in olde cloester by Boelzwert eñ in Amstelredam zijnt daer ontallicke voel gherichtet/eñ in anderen steden in hollant.

☞ Int iaer M. v^c. xxxv. wort Mūster v̄raden eñ inge nomē des nachtes tusschen iohānis baptistę eñ lebuini/ daer die v̄rader Hanskē vand̄ lāgestrate een oer spronck of was/eñ is groet elendighen moert gescheen/eñ hoer Coninck Johan vā Leyden schroer/eñ Knyperdollinck zijt geuāgē eñ op beuergeern geuoert/eñ int iaer. xxxvi. to Munster gherichtet eñ an sunt Lamberts toorne self derde in yseren koruen gehangē/alst in handelinge des vredes tusschē den vorst vā Gelre eñ den greue vā Oest-vreislāt so moste die graue Witmūde weder ouer gheuē/ solde he die Greet weder krygē/eñ so wordet gesoent/eñ die graue eñ die vorst worden grote vrunden/to dat die vorst van Gelre socht alle list om die Groningers toe be-dwyngē/na dem he to voren mit schriften alle list hadde gesocht/eñ alle gheen voertganck/dachte hi mit gewalt to ondersoekē/eñ schickede enē kropelē lāmen man mit namē Meynert vāden Ham de in voeriarē zijn handel wal hadde gedreuē in Oest vreislāt/die quam indē Dam mit enē hoep knechtē omtrent. ij. dagē voer Mey daer die groningers meendē al vrede to zijn/eñ haddē gheen touersicht op oerloch/dair na op dagē inuētionis sancte

Crucis tegen den auent zijnt gecomen toe groningen in
die voerstadt bi nachte eñ hebben die gebrant/eñ geplu-
stert eñ.ij.of.iij.kynderē doot gebrant welck die Gelder
schen den hertoch van Holsten to schreuen dat wi noch-
tans wal anders weten/dair na wort mēnichmael dach
geholdē tusschen die gelderschē eñ die groningers to Es-
sen/eñ summa was die Vorst wolde den Dam vast heb-
ben/eñ daer na wolde he sick latē seggē/nv alst niet we-
sen mocht eñ ghene vrede mochtē v̇crijghen die Dam sol
de vast zij/eñ wolde een borch in Groningē hebbē welck
Borgermeesters Raedt Borgers/eñ omlāde nycht wol
den to staen/hebbē si breuē an die.K.M.beuels ludē ge
schicket of si se woldē v̇degenē/welck se gheerne wolden
doen/eñ die Groningers hebbē heer Georgē schenck in
haelt/den.vij.dach iunij om.xi.vren inder nacht/eñ des
dages daer na hulden se hem in sunt Wolborchs karcke
eñ loeueden hem vā wegen.K.M.trow eñ holt to zij eñ
als al dinck gedaen was/worde daer gelt gestroyt/daer
na omtrent.ij.dagē had die Raedt hem mit zijn herē op
dat wijn huys to gaste/doen togen oeck heer Georgens
knechten mit die onsen in Wittewerū/daer na op dage
Barnabe apli/brādē de gelderschе Beem mit karcke eñ
dorp eñ hildē oick zwaer schutgeueer/dair na legerde on
se volck to Wirdum mit vnse schuttē eñ een deel borgers
vā groningē/daer na smetē die gelderschе Tyamsweer
die kercken om eñ brandē dat dorp af/daer onse leger na
der hant worde gelecht eñ hebbē mit malcander swaer
schutgeueer holdē daer mānich mā doet is gebleuē Eñ
onse heer Georgen schenck is na Delfzijel gereyst eñ dat
angeuallē/daer se dat huys corts daer na hebben op ge-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

nen mit beholdē lijff eñ guet op den. viij. dach iulij/ende heft daer na an die oester zijdt anschanset mit zij knechtē/ Daer na heft die hertoch vā Holstē den geldersch. ij. ofte iij. dusent knechtē welck in Wester woldynge landt zijn nen neder gelecht. ij. dagē voer Laurentij/daer Georgē vā Mūster droste to Wedde mede geuangē wort/eñ ander iunckerē die binnē Lewerde eñ Groningē sitten vāgen/des dages voer. S. Laurens auent quam die Pals graue vandē Rijen to groningē Fredericus genoemt de des Koninges dochter heft vā Denemarckē/desse pals graue is to. M. Hugen des pastoers huys gelogiert eñ is corts daer na int leger gerepst eñ weder om wt den legher na westerlant. ꝛc.

Een kleyn Cronica.

Int iaer seuenhundert ende een is Vreislant to dem Christen gelouen gecomen.

Int iaer. m. iij^c. xv. was groet hōger eñ duertijt ī vreislāt

¶ Int iaer. M. iij^c. xlv. do verloer graue Willem den slach voer Stauerē eñ wort doet geslagen

¶ Int iaer. M. iij^c. xci/bleef doet ridder Ocke wt broeckmerlant op dage Donati/

¶ Int iaer. M. ccc. xcij/worde des grauen van Tekēborch droste in Oest vreislant doot gheslagen/

Int iaer. M. cccc. eñ/viij. worde Lucke Faken mit dē Zyel omworpen van die Embders

Int iaer. m. iiij^c. ix. do wā ioncker Keno Oesterhuysen/

¶ Int iaer. M. cccc. xi. wan iuncker Keno Embdē vā prouest meester Hicko op. xi^m. Magede nacht/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

¶ Int iaer. m. cccc. xv bleef graue Willē voer Stauert
Int iaer/ M. cccc. xvi. starf iuncker Keno
¶ Int iaer/ M. cccc. xxvi/ wan Focko vken dē slach to Dotheren van den biscop van Bremen daer zijnt. iiij^or. af gheslaghen wt genomen die gheuangen
☞ Int iaer/ M. cccc. xxviij wā Focko vken dē slach to Otherdam van die Groningers
¶ Int iaer/ M. cccc. xxix/ Prouest meyster Hicko toe Embden am dage Cōuersionis Pauli/
☞ Int iaer/ M. cccc. xxxi/ wort Vko/ Focko vkens soen gheslagen by Suderhusum
¶ Int iaer M. cccc. xxxiiij/ des saterdages nae iacobi apl'i wordē geslagē Sybolt vt de Rostrijge eñ Vdo houe linch in Nordē/ ende een kleyn tijt to voren wonnen die Hamborgers Embden vā Prouest imcke welcker wort geuangē eñ in Hamborch geuoert daer he storf/ des sulfsten iaers wort Focko vken borch to leer neder geworpē/ van Edtzardt eñ zijn hulpers
☞ Int iaer/ M. cccc. xxxv/ tymmerden die Hamborgers den Oert
☞ Int iaer. M. cccc. xxxvij. Ock wt brokemerlāt verloes den slach op die wilde ackers eñ wort geuangen op dage Simoni et iudę apostolpꝝ
¶ Int iaer/ cccc. xxxviij. zijt die Hollanders vā Ierlte v̄dreuē vā Edtzardt op dage Simonis et iudę apl'oꝝ
¶ Int iaer/ M. cccc. xl/ worde toe Embden die grote Zyel gelecht eñ en weynich daer na die lucke
☞ Int/ M. cccc. xli/ starf Edzardts huysfrouwe daer he nicht lange na leuede
¶ Int iaer/ M. cccc. xlviij. doe wonnen die Hambor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

ghers Embden van Ulrich eñ des sulvesten iaers tymmerde Ulrick Zwich weder op.

¶ Int iaer/M.cccc.l. verbrande die blixem der observanten thoren to Embden

Des sulvesten iaers hadden die Groningers hoer leger by Otherdam eñ Delfzyel

¶ Int iaer/M.cccc.lij/legen die Embders voer Grotehuysen eñ worden vã heer Sibo verdreven

☞ Int iaer/M.cccc.liij/creech Ulrich Embden weder om van die Hamborghers op maendach in die Crues weke/

¶ Int iaer/M.cccc.liiij/doe trowde Ulrich Thedam tot enerhuysfrouwen

☞ Int iaer/M.cccc.lv/worde ghetymmert dat Choer to Embden/eñ een nye strate by den Delff/

¶ Int iaer/M.cccc.lvij/zyndt daer wal.iij^{c}/van die Vresen gheuangen eñ des sulvesten iare zyndt daer een hondert vresen gheuangen/des sulven iaers bemuerde graue Ulrick dat sloth die Greeth/

Des selven iaers leet Ulrick den Zyel leggen tusschẽ Falre ende Embden

¶ Int iaer/M.cccc.lix. worde die wage toe Embden onder dat Raedthuys ghemaket

¶ Int iaer dusent/cccc.lxi/graue Gheert van Oldẽbnrch verbrande op Lengum

☞ Int iaer dusent/cccc/lxij/starf Wpardt hoeflinck toe Oldersum

¶ Int iaer dusent/cccc.lxiiij/wort Ulrick graue ghemaket to Embden op dage Thome apostoli

¶ Int iaer dusent/iij^{c}/lxviij/do storf graue Ulrick toe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Oestfreislant eñ wort toe Norden begrauen

¶ Int iaer dusent/iiij^{c}/lxxiij/starf heer Sybo to Ezēs Ridder mit margareta zijn hupl frouwe ende zijndt toe ezens int Choer begrauen

¶ Int iaer dusent/iiij^{c}/lxvij/starf frow Vnna her Sybolts eerste hupl frouwe/

¶ Int iaer dusent iiij^{c}/lxv/doen worde dat predickers cloester toe Zwolle ghelecht

¶ Int iaer dusent/iiij^{c}/lxxiij/die prins van Burgundien hadde gelder belecht/

¶ Int iaer dusent/iiij^{c}/xcvij.hadde die greue vā Oestfreislant Ezens belecht seuen weken lanck

¶ Int iaer dusent/c c c/lxxv/hadde die prins vā Burgundien Aues belecht

¶ Int iaer dusent/c c c/xci.drenckede greue Enno bi der Fredeburch voer Cathedre Petri.

¶ Int iaer dusent vierhondert/lxvij/doē starf hertoh Philips vā Burgūdiē eñ licht te Dygon begrauē

¶ Int iaer dusent vierhondert was een groet onweder van vloeth blixem eñ donder

¶ Int iaer dusent vierhondert/lxxvij.doen wort hertoch Karl vā Burgundiē vllagen voer Nansy op drie Coninghen auent

☞ Int iaer dusent/v^{c}.vi/is hertoch Philips vā Burgundiē mit zijnder vrouwe Johanna gerepst in Spangen eñ is daer gecroent geworde/eñ is daer na haestelick gestouē/eñ is des Keysers vader Caroli die.vijfte

¶ Int iaer dusent/v^{c}/vij/starf greue Vko vā oestfreislāt

¶ Int iaer dusent/d.vi/wort greue Edzardt toe groningen ghehulder

¶ Int iaer dusent/d.xij/stark elisabet grauin vã Oest freisãt graue Edzardts huisfrou vã retburch op aleri/

¶ Int iaer dusent/d.xv/stark Prouest meyst er Hicko proest to embdẽ op Bartholomei/des sluestẽ iare stark frou imela zij huisfrou op dage mathie apli

¶ Int iaer dusent/v^{c}/xix/stark maximiliaẽ dẽ Keyser/

¶ Int iaer dusent/v^{c}/xix Carolus hertoch van Burgundiẽ Coninck vã Castilien is ghecoren tot enẽ Roemschen Keyser op dage visitationis marie

¶ Int iaer dusent/d.xiij/wonnen die hertoghen van Hassen doer vraderie den Freburch
Daer na des selfden wonnen dat huys Oplengen ende oeck Stichusen vã die vorsten vth Hassen

¶ Int iaer dusent/d.xiij/op auẽt natiuitatis ioẽs wort hertoch hẽrick voerdẽ oerth geschotẽ/des sluestẽ iaers worde die burgen to Douũghewonnen

Des iaers als bouẽ wort Buetiadinge lãt ingenomẽ vã de sassens/eñ knipẽs eñ inhusen wort oec gewõnen

¶ Int iaer dusent/v^{c}/xvi/beleide graue Edzart Stichupsen/xvij weken lanck eñ wort daer afgeslagen

¶ Int iaer dusent/v^{c}/xi/stark iuncker Edo toe iemera op Paeschauendt

¶ Int iaer dusent/v^{c}/xvij/stark Christoffer edon soen to iemer

¶ Int iaer dupsent.v^{c}.xi. verbrande ezens van hoer sluest vuer

Int iaer dupsent/v^{c}.xij.was daer eyn groet floeth op sunt Antonis dach

In iaer/dusent/v^{c}.ix was to Norden en groet brãt.

Finis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

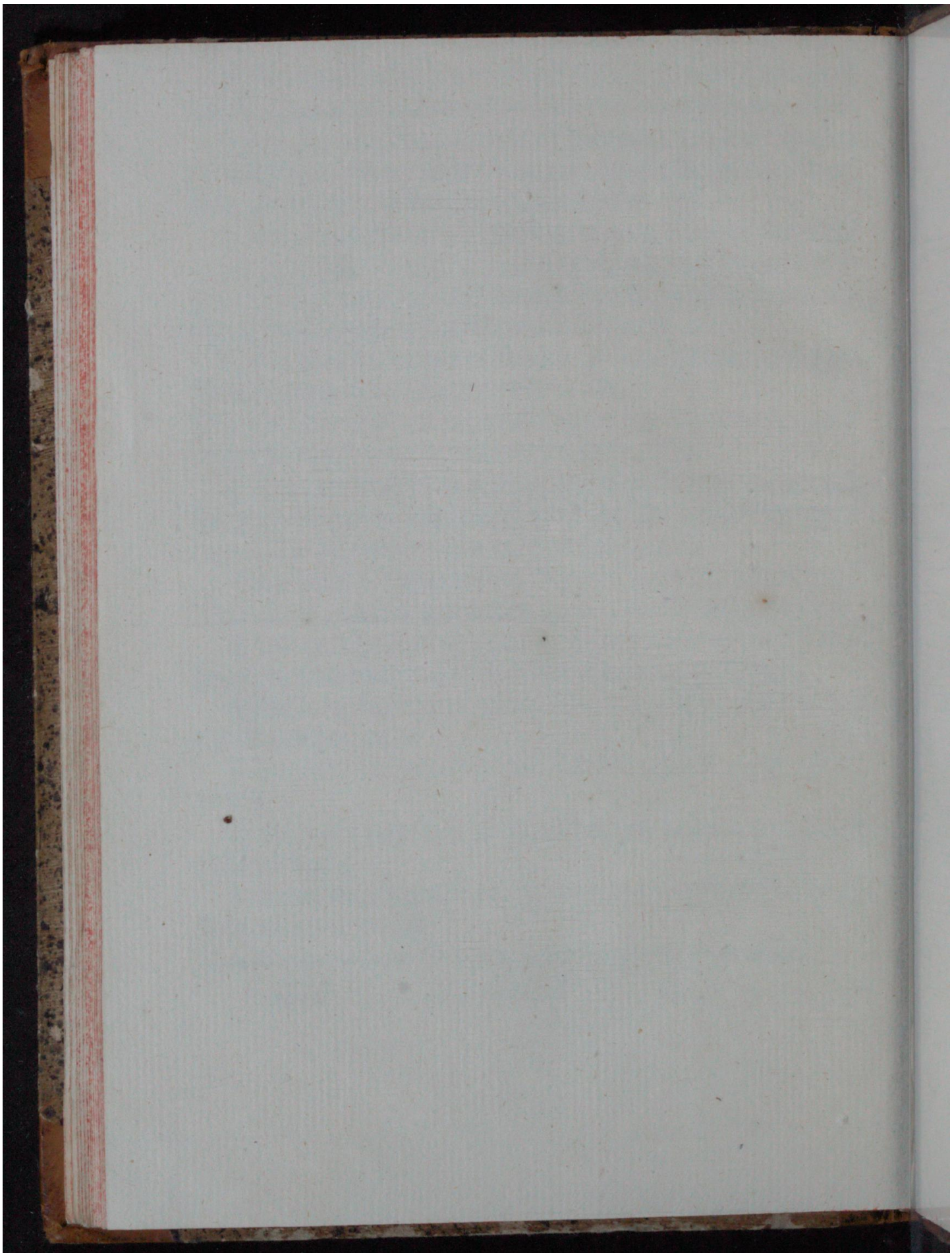

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

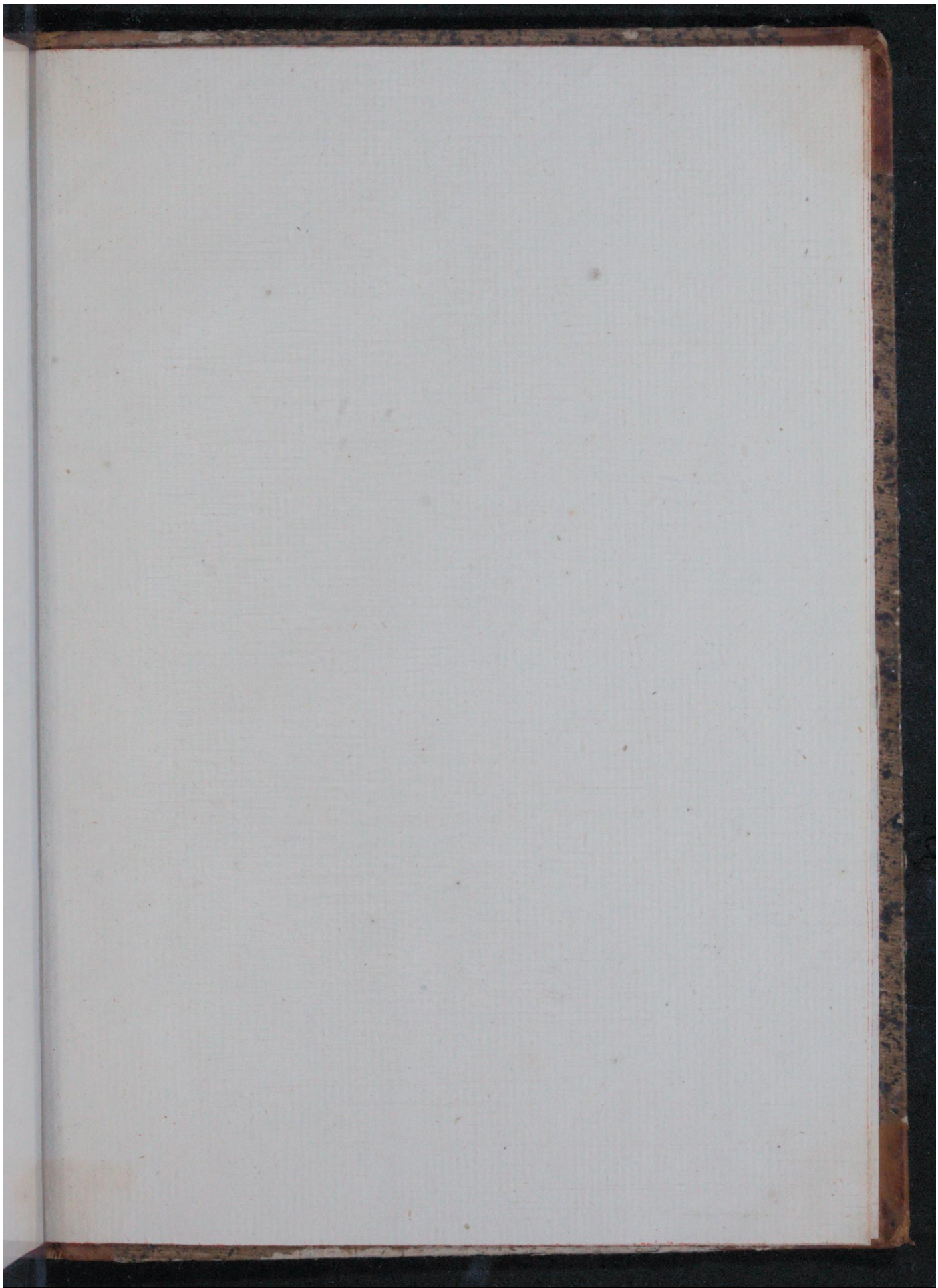

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

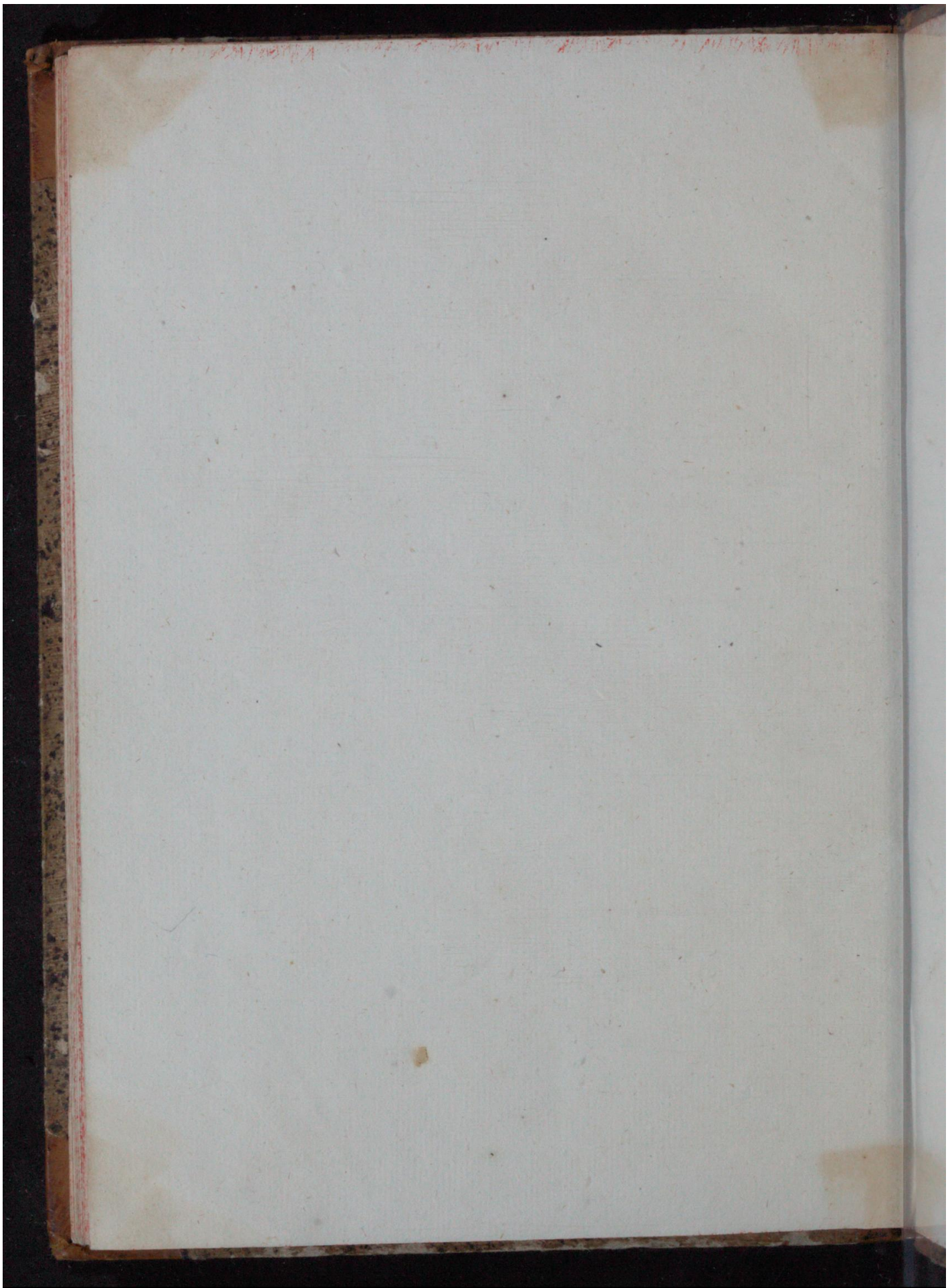

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 46